

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลการให้ความรู้ในโครงการฝึกทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ
การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

Study and evaluation of occupational therapy for the chronic schizophrenia
patients on economic self sufficient and self reliance agricultural concept
educational course in Jitavej KhonKaen Hospital.

นายสมศักดิ์	แสนสุริวงษ์
นางสาวศรีสอาด	จุฑาทกฤษฎา
นางกมลลักษณ์	กำจาย
นางอมรรัตน์	พูลทอง

กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

30 ธันวาคม 2543

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลการให้ความรู้ในโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ การทำการเกษตรแบบ
เศรษฐกิจพอเพียง โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

Study and evaluation of occupational therapy for the chronic schizophrenia patients on
economic self sufficient and self reliance agricultural concept educational course in Jitavej Khon
Kaen Hospital.

นายสมศักดิ์	แสนสุริวงษ์
นางสาวศรีสอาด	จุฑากฤษฎา
นางกมลลักษณ์	กำจาย
นางอมรรัตน์	พุลทอง

เลขทะเบียน	20020168
วันที่	27 ต.ค. 2545
เลขเรียกหนังสือ	รย. SB 183
	ก165 8343 ส.1

กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

30 ธันวาคม 2543

บทคัดย่อ

บทนำหรือวัตถุประสงค์

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้ความรู้ในโครงการฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi – experimental study) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังเพศชายจำนวน 20 คน ที่รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นระหว่างเดือน มีนาคม – กันยายน พ.ศ.2543 เลือกตัวอย่างเพื่อการศึกษาแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำงานเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง การสาธิตขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ประกอบแผนการสอนทุกแผนตามลำดับ และแบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้ เป็นระยะเวลา 7 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS (Statistical Packge for the Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ความรู้ของผู้ป่วยใช้วิธีแจกแจงความถี่ ค่ามัชฌิม เลขคณิตและ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ใช้สถิติ T –test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังมีความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการให้ความรู้ทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง พบว่า ผู้ป่วยหลังการให้ความรู้มีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการให้ความรู้แต่ทั้งนี้ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้ป่วยที่เข้ารับการให้ความรู้และการติดตามผลของการนำความรู้ การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปประยุกต์ใช้หลังจากออกจากโรงพยาบาลกลับสู่ชุมชน เพื่อทราบผลของการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ป่วยในระยะยาวต่อไป

Abstract

The quasi experimental study was designed to evaluate in pre and post test in descriptive model of evaluation. The inclusion criteria of the subject in the chronic schizophrenia patient without any defects nor other physical neither disabilities, the sign and symptom were under controlled. The subject had been admitted and hospitalized at "Don Doo Ward" under these inclusion criteria 20 patients were met the inclusion criteria and were subjected to study toward the objective

The objective of this study was aimed for the descriptive evaluation on the learning abilities of the patients of the evaluation course entitle "economic self sufficients and self reliance agricultural education program"

The quasi experiment study was used to evaluate the learning abilities of the subjects inconsistencies to the lesson plan of education program. The learning abilities were evaluated under the pre and post test, descriptive study by interviewing with the verbal questionnaires, all questionnaires are standardized.

Verbal interviewing needed to be done because the patient were mostly illiteracy both in acquired and unconcentrated illiteracies, or too old to read. The sampling process was purposive sampling under those mentioned inclusion criteria. The period of this studies was planned for 7 months.

The lesson plans were designed systematically which included lecture, demonstrations, practice consecutively. The assessment of evaluation processed under the pre and post test, descriptively.

The SPSS program was used for statistical data analysis. The questionnaire for interviewing will on the data on

- (1) patients Biodata base
- (2) Knowledges, what the patient had learned by scoring. The statistical analysis will be performed on analysis, arithmetic means and standard divation of those score.
- (3) T- test was used for statistical significant difference test of those scores of the pre- and post test of the study. The result of this studies was very incouraging with the statistically signicant, α 0.01 or 99 % of confidence. The conclusion can be drawn that the course on socio economic self sufficient and self reliance agricultural training should give the positive reinforcement on complementary to rehabilitation result on therapeutic effects of the chronic schizophrenia patients. The study should

be encouraged to the program to rehabilitation of other patients in the communities as well. The mutual benefit will not only but also for the effective of therapeutic managements for the patients, society as a whole.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลการให้ความรู้ การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลัง แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังในโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพสำเร็จลงได้ ด้วยการสนับสนุน และช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายดังต่อไปนี้

น.พ. อภิชัย มงคล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย และสนับสนุนการวิจัย และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ

ผศ. น.พ. ปัทพงษ์ เกษสมบูรณ์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ โดยตลอด

ภญ. นุสรพร เกษสมบูรณ์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ โดยตลอด

นางวัชณี หัตถพนม ผู้ช่วยผู้อำนวยการประจำจังหวัดสกลนคร ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการดำเนินโครงการ

นางสภารัตน์ พวงลัดดา พยาบาลวิชาชีพ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ที่มีอุปการะคุณดังได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้น มา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายสมศักดิ์ แสนสุริวงษ์

30 ธันวาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
สมมติฐาน	2
ขอบเขตการวิจัย	3
ข้อ ตกลงเบื้องต้น	3
นิยามศัพท์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ การเรียนรู้ และลักษณะของการเรียนรู้	5
วิธีการให้ความรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้	7
ลักษณะและพฤติกรรม ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาล	10
หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	11
กิจกรรมทางการเกษตรช่วยบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยอย่างไร	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	15
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	15
การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
การวิเคราะห์ข้อมูล	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิจัย	หน้า
ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง	18
ผลการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังก่อนและหลังการให้ความรู้	19
	22
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	23
อภิปรายผล	23
ข้อเสนอแนะ	24
บรรณานุกรม	25
ภาคผนวก	26
- ประวัติผู้วิจัย	27
- โครงการฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	28
- คู่มือเนื้อหาในการสอนให้ความรู้ทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง	34
- แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วย	72
- แบบประเมินระดับสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภท (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข)	74

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามอายุ	19
2. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามสถานภาพสมรส	19
3. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มการศึกษา	19
4. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ	20
5. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา ในโรงพยาบาล (รพ.จิตเวชขอนแก่น)	20
6. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล (ครั้งสุดท้าย)	20
7. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามการเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด	21
8. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามการเคยทำการเกษตรมาก่อน	21
9. จำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามระดับสมรรถภาพ	21
10. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงของ ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังก่อนและหลังการสอนให้ความรู้	22

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอิทธิพลทางด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคล เช่น ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การศึกษา ศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อ การเพิ่มของประชากรที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ประกอบกับประชากรส่วนใหญ่ ของประเทศยังคงมีรายได้ต่ำไม่เพียงพอสำหรับการยังชีพ การเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันของบุคคลรอบข้าง และสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากภาคเกษตรกรรม ไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประชาชนทุกคนภายในประเทศและก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต หรือโรคทางจิตเวชตามมา

จากปัญหาสุขภาพจิตที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นเพราะสภาพความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการพัฒนาประเทศ พบว่าผู้ป่วยโรคจิต ซึ่งเป็นโรคที่มีความรุนแรงและเรื้อรังเป็นส่วนใหญ่ จำเป็นต้องได้รับการรักษา แต่พบว่าผู้ป่วยโรคจิตได้รับการรักษาเฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง / คน ซึ่งสภาพเช่นนี้จะก่อให้เกิดปัญหากำเริบและเรื้อรังมากยิ่งขึ้น ทั้งยังก่อให้เกิดความเสื่อมในบุคลิกภาพและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย โดยเฉพาะในโรคจิต เป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคมเป็นอย่างยิ่ง (คณะกรรมการวิชาการร่วมกับสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข , 2537,8)

ผู้ป่วยจิตเภทเป็นผู้ป่วยทางจิตที่มีสาเหตุมาจากทางร่างกายและสาเหตุทางอารมณ์ โดยแสดงลักษณะความผิดปกติในความคิด การตอบสนองอารมณ์ การสื่อสาร การเข้าใจสถานะความเป็นจริงและพฤติกรรมเป็นอย่างมาก จนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชีวิตได้ มักแสดงออกในลักษณะพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ต่ำลงมีความหลงผิดและประสาทหลอน (สุวทนา อารีพรค , 2444)

โรคจิตเภทเป็นโรคจิตที่มีอาการเรื้อรัง และระดับความรุนแรงของความสามารถในการทำบทบาททางสังคม (Disabilities) พบว่ามีระดับความรุนแรงถึงระดับ 7 เทียบเท่า Quadriplegia ผู้ป่วยเหล่านี้เกิดความบกพร่องของความสามารถในการทำหน้าที่ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การดูแลสุขภาพตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น การติดต่อทางสังคมการเรียนรู้หรือสร้างสรรค์ และการมีรายได้หาเลี้ยงตนเอง ซึ่งการรักษาโรคจิตเภทที่มีอาการเรื้อรังนี้ ประกอบไปด้วยการใช้ยาต้านโรคจิตร่วมกับการรักษาทางจิตสังคม โดยเฉพาะการฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่นกลุ่มบำบัดครอบครัวบำบัด เป็นต้น แต่พบว่าผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่มารับบริการแล้ว ไม่สามารถจำหน่าย กลับออกไปดำเนินชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้ ผู้ป่วยกลุ่มนี้จึงเป็นภาระของโรงพยาบาลจิตเวชทั่วไป

ในการดูแลและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข 2541, 269) ดังนั้น การรักษาทางจิตสังคม โดยเฉพาะการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มนี้ หากไม่ได้รับการดูแล อย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มนี้และญาติคงไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว และสังคมได้อย่างปกติสุขได้

กิจกรรมกลุ่มบำบัดเป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือการบำบัดรักษาโดย การจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ได้ในรูปแบบของการรักษาเป็นการฟื้นฟูความสามารถของผู้ป่วย ทั้งทางจิตใจร่างกายอารมณ์ และสังคม ซึ่งจะพาไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมและสังคมยอมรับ โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่มและกิจกรรมจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ (วรันทา พัฒนจริพันธ์, 2538) การทำ การเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการทำการเกษตรตามแนวพระราชทาน ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกิน ที่มีขนาดเล็ก โดยการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล มีทั้งการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้ในพื้นที่อย่างเพียงพอสำหรับการทำการเกษตร ตลอดทั้งปีเพื่อให้เกษตรกรมีพอเพียงสำหรับการใช้บริโภคในครัวเรือน สามารถเลี้ยงตัวเอง พึ่งพาตนเองได้ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกและถ้ามีเหลือก็ไว้ขายเป็นรายได้สู่ครอบครัวทำให้ ครอบครัวอยู่สุขสบาย ซึ่งได้ดำเนินการแพร่หลายในปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการทำการเกษตร ตามแนวพระราชทานจำเป็นต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมจึงจะ เกิดประโยชน์สูงสุด งานเกษตรกรรมบำบัดเป็นการบำบัดรักษาแขนงหนึ่งในเวชกรรมฟื้นฟู โดยการใช้กิจกรรมทางด้านการเกษตร เพื่อบำบัดรักษาหรือแก้ไขอาการป่วยทางจิตให้ดีขึ้น และ กระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเภทใช้ความสามารถที่มีอยู่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สังคมและชุมชนได้อย่างปกติสุข ดังนั้นผู้วิจัยและคณะจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการให้ความรู้ การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนา รูปแบบวิธีการสอนให้ความรู้ทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพเกษตรกรรม แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังในงาน ด้านการบำบัดรักษาและการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการให้บริการผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มนี้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลัง แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบวิธีการให้ความรู้ทักษะการทำงาน พื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรกรรมแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ในโรงพยาบาล

3. สมมติฐาน

ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังหลังการให้ความรู้ทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบ เศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้ความรู้

4.ขอบเขตการวิจัย

1. เป็นการศึกษาเชิงกึ่งทดลอง (Before and after Quasi – experimental study)
2. กลุ่มประชากร คือ ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่มีอาการทางจิตสงบแล้ว ที่ได้รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
3. ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่มีอาการทางจิตสงบแล้ว จำนวน 20 คน ณ. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ตั้งแต่ เดือน มีนาคม – กันยายน พ.ศ. 2543 รวมระยะเวลา 7 เดือน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิดคือ
  - 4.1. แผนการสอนให้ความรู้ตามโครงการฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเวช
  - 4.2. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย
  - 4.3. แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้ การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ความรู้ ถือว่าเป็นความจริง และเชื่อถือได้
2. ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความสามารถที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากก่อนทำการสัมภาษณ์ได้มีการประชุมตกลง และทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ให้เข้าใจตรงกัน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง** หมายถึง ผู้ป่วยที่รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น และแพทย์ได้วินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภทที่มีอาการแสดงอย่างน้อยสองชนิดหรือมากกว่า เช่น การแยกตัวเอง ไม่สนใจดูแลตัวเอง ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม สิ้นน้ำลายเมม หลงผิด ประสาทหลอน พุดจาตบสน ร่วมกับระยะเวลาการดำเนินโรคมามากกว่า 2 ปี และพบบาทหน้าที่ในชีวิตประจำวันบกพร่องอย่างน้อย 3 ใน 6 ด้าน กล่าวคือ

1. การดูแลสุขภาพตนเอง
2. การคิดเองทำเองได้อย่างเหมาะสม
3. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
4. การติดต่อทางสังคม
5. การเรียนรู้และสร้างสรรค์
6. การมีรายได้หาเลี้ยงตนเอง

2. **โครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การทำการเกษตรที่มีการจัดสรรที่ดินให้มีความหลากหลายของกิจกรรมทางการเกษตรผสมผสานกันอย่างลงตัวมีทั้งการปลูกพืช เลี้ยง

สัตว์และแหล่ง กักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัย จากภายนอก และมีรายได้ใช้จ่ายอย่างพอเพียงตลอดทั้งปี

3. **ความรู้** หมายถึง ความรู้ในเรื่องความหมาย ความสำคัญ วิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับ ขั้นตอนและวิธีการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ขั้นตอนและวิธีการเตรียมแปลงก่อนการปลูกพืช ขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล ขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก, ปลูกพืชแซม ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ ตลอดจนขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา ที่ทำการสอนให้แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง

4. **ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู** หมายถึง สถานที่รับบำบัดรักษาผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่มีอาการทางจิตสงบแล้ว ซึ่งรับผู้ป่วยชายไว้เป็นผู้ป่วยในจำนวน 36 เตียง ภายใต้การดำเนินงานของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

5. **กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ** หมายถึง กลุ่มงาน ที่ทำหน้าที่บำบัดรักษา ช่วยให้ผู้ป่วยจิตเภทกลับมาเหมือนคนปกติ หรือบกพร่องน้อยที่สุด โดยวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางสังคม และอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่ชุมชน สังกัดโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

6. **โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น** หมายถึง โรงพยาบาลที่มีหน้าที่ส่งเสริม ป้องกัน รักษา และบำบัดฟื้นฟูผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง

2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบวิธีการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยมีความรู้และทักษะการทำการเกษตรกรรม สามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้

3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการให้ความรู้ทางการเกษตรแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ในโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น โดยเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนได้รับความรู้และหลังได้รับความรู้ ฉะนั้นในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยและคณะได้กำหนดหัวข้อตามลำดับดังนี้ คือ

- ส่วนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ การเรียนรู้และลักษณะของการเรียนรู้
- ส่วนที่ 2 วิธีการให้ความรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้
- ส่วนที่ 3 ลักษณะและพฤติกรรมผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับรักษาไว้ในโรงพยาบาล
- ส่วนที่ 4 หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่วนที่ 5 กิจกรรมทางการเกษตร ช่วยบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยอย่างไร
- ส่วนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ การเรียนรู้และลักษณะของการเรียนรู้

การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภทอย่างมีประสิทธิภาพ คือการช่วยให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ใหม่ หรือความรู้ที่ผู้ป่วยมีพื้นฐานและประสบการณ์ ความสามารถเดิมอยู่แล้วเสริมเพิ่มเป็นการกระตุ้นช่วยให้ผู้ป่วยเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ได้มีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ไว้ดังนี้

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้ ความรู้เป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง (Facts) หรือเนื้อหาความรู้ ความคิด (Ideas) การหยั่งรู้หรือสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์ ความรู้เป็นนามธรรม เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ การจัดระเบียบข้อมูลใหม่และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้เป็นแนวทางอย่างหนึ่งของบุคคล ในการที่จะนำไปใช้สำหรับปฏิบัติ การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจดี จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526. อ้างในพงษ์ศักดิ์ สมใจ และคณะ.2529) ให้ความหมาย “ความรู้” ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้ หรือการมองเห็น ได้ยินจำได้ เช่นความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎเกณฑ์ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหาเป็นต้น

จากความหมายของความรู้ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าความรู้ (Knowledge) คือข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับรู้ จากประสบการณ์การค้นคว้า การศึกษาสังเกต และมีสะสมไว้สามารถจำได้ โดยอาศัยกระบวนการทางจิตวิทยา

เมื่อบุคคลได้รับความรู้ ซึ่งอาจได้รับมาจากการฟัง การอ่าน การเขียน หรือการมองเห็น จะทำให้นักลพพยายามที่จะทำความเข้าใจกับความรู้นั้นๆ ซึ่งความเข้าใจนี้อาจแสดงออกมาหลายๆ ลักษณะ เช่น การพูด การแสดงความคิดเห็น การแสดงข้อสรุป หรือการคาดหวังอะไร จะเกิดขึ้น ตามที่บุคคลนั้นเข้าใจ และตามสถานการณ์จากนั้นบุคคลจะนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา มีการวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำความเข้าใจในแต่ละส่วนของสถานการณ์ นั้น แล้วนำเอาส่วนประกอบนั้นมารวมกันเข้าเป็นส่วนรวม ที่มีโครงการแน่ชัด โดยนำความรู้ที่มีอยู่ เดิมรวมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับแล้วสร้างแบบแผนการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม การปฏิบัติตัวนี้มีองค์ประกอบสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และทัศนคติของผู้ปวย การให้ ความรู้ทำให้นักลพนั้นมีความรู้มีทัศนคติที่ดีในเรื่องนั้น แล้วยอมรับในการปฏิบัติตามเรื่องนั้นๆ ได้ ง่าย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นแรก และจะเป็นส่วนประกอบในการสร้าง หรือก่อ ให้เกิดความสามารถ หรือทักษะในขั้นต่อไป ทำให้นักลพเกิดการเรียนรู้ตนเอง (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520 อ้างใน สุวดี สตรีพิเศษและคณะ, 2538)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และ สวิง สุวรรณ (2536) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การเรียนรู้” ว่าเป็นกระบวนการของการได้รับความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะโดยผ่านการมีประสบการณ์ หรือ จากการได้ศึกษาในสิ่งนั้นๆ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการมีสิ่งเร้า และการตอบสนอง อาจเกิด จากกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งจะรวมถึงการมีเหตุผล การสร้างจินตนาการการเกิดแนวคิดแบบ นามธรรมและการแก้ปัญหา

มาลินี จุฑารพ (2539) กล่าวถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ว่ามนุษย์มี ชีวิตอยู่เพื่อการเรียนรู้ และเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่อย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ ดีขึ้น การเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์ และประสบการณ์ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สมพร บัวทอง (ม.ป.ป.อ้างใน สมสร เชื้อหิรัญ:2525) มีความเห็นว่าการเรียนรู้เป็น กระบวนการที่ทำให้อินทรีย์หรือผู้เรียนเริ่มมีพฤติกรรมใหม่ๆ หรือเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นผลเนื่องมาจากอินทรีย์ หรือผู้เรียนเผชิญกับสถานการณ์อย่างใด อย่างหนึ่ง

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นว่าการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต ทั้งการเรียนรู้ที่เกิดจากการอบรม สั่งสอน ซึ่งแนะโดยบุคคลหรือสถาบันต่างๆ รวมทั้งการเรียนรู้โดยอ้อมจากประสบการณ์ของตนเอง มนุษย์ทุกคนมีการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป เมื่อเกิดการเรียนรู้คนเราก็จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับที่ตนเองเรียนรู้มากขึ้น

วุฒิชัย จานงค์ (2521) อธิบายลักษณะของการเรียนรู้ไว้ 4 ลักษณะคือ

1. การเรียนรู้ให้ผลในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมที่แสดงออกหรือเป็นอยู่ก่อนกระบวนการเรียนรู้จะเปลี่ยนไป หลังจากผ่านกระบวนการนั้นแล้ว
2. การเรียนรู้เป็นผลของการฝึกฝนซ้ำซาก ซึ่งไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากความเจ็บไข้ได้ป่วย และการบรรลุนิติภาวะ (maturation) การฝึกฝนซ้ำซากมีผลก่อให้เกิดลักษณะของการเปลี่ยนแปลงประการที่ 3 คือ
3. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างถาวร พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปชั่วคราวชั่วคราวไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้ การเรียนรู้ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลง ในลักษณะค่อนข้างถาวรจนเรียกได้ว่าเป็นนิสัย
4. การเรียนรู้ไม่อาจมองเห็นหรือสังเกตได้โดยตรง เราจะทราบได้ว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้วก็ต่อเมื่อเห็นหรือสังเกตได้จากการปฏิบัติ (performance) ที่แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาให้เห็น

ส่วนที่ 2 วิธีการให้ความรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้

สุนทรี ภาณุทัตและคณะ (2524. อ้างใน วัชนี หัตถพนม, 2535) ได้กล่าวถึงวิธีการที่นำมาใช้ในการสอนผู้ป่วยที่นิยมใช้มี 2 วิธีคือ

1. การสอนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้ในการสอนผู้ป่วยมากวิธีหนึ่ง เพราะวิธีนี้มีผลดีคือ
  - ก. ผู้สอนได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการของผู้ป่วยแต่ละราย ฉะนั้น การให้ความรู้จะตรงกับความต้องการของผู้ป่วยมากที่สุด เพราะผู้ป่วยแต่ละคนแม้จะเป็นโรคเดียวกันก็มีความแตกต่างกันมาก เกี่ยวกับภูมิหลัง ความรุนแรงของโรค การรักษา เป็นต้น
  - ข. ผู้ป่วยสามารถมองเห็นปัญหาของตนเองได้อย่างชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาเองได้ในกรณีที่ผู้ป่วยยังไม่เข้าใจปัญหาของตนเอง หรือแก้ปัญหาดตนเองไม่ได้
  - ค. สามารถประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ป่วยได้ทันที หากวิธีการสอนไม่เหมาะสมก็สามารถเปลี่ยนวิธีการได้
  - ง. ทำให้ทราบว่าควรจะให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยแต่ละคนอย่างน้อยเพียงใดในแง่ไหนบ้าง

จ. เป็นการสร้างสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้สอน และผู้ป่วยให้มีความรู้สึกเป็นกันเอง ผู้ป่วยกล้าที่จะปรึกษาปัญหาส่วนตัว ผู้สอนมีโอกาสดูแลถึงปัญหาข้อสงสัย ความไม่พอใจ ของผู้ป่วยที่มีต่อเจ้าหน้าที่และบริการของโรงพยาบาล

อย่างไรก็ตามแม้วิธีการสอนเป็นรายบุคคล จะเป็นวิธีการที่ดีแต่เป็นวิธีการที่ต้องเสียเวลามาก และพยาบาลมีงานด้านอื่นๆที่จำเป็นต้องทำอีกมาก อีกทั้งจำนวนเจ้าหน้าที่พยาบาลก็มีไม่มากพอ ฉะนั้นจึงมีวิธีการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ

2. การสอนเป็นกลุ่ม เป็นวิธีการสอนที่จัดให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันเป็น กลุ่มเล็กๆ เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสพบปะสนทนากันทั่วถึง เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่ม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การเรียนรู้ในสถานการณ์นี้จะก่อให้เกิดความรู้สึก นึกคิด และอารมณ์ในทางที่ดีขึ้น

คานและทอมสัน(Kahn and Tomson,1973) ได้ให้ความเห็นว่าการศึกษาที่ผู้ป่วยจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีนั้น ควรจัดให้มีการสอนเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดี ส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตความเชื่อต่างๆ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ในกลุ่ม และการที่ผู้ป่วยได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ซึ่งเขาเคยมีประสบการณ์นี้มาก่อน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ผู้ป่วยได้ทราบถึงปัญหาทางด้านจิตใจของตนเอง

กฤษณา ศักดิ์ศรี(2530, อ้างใน ตะเอียด ปัญญาใหญ่และคณะ,2537) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้คือ

1. ตัวผู้เรียน(Learner) หรือตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน(Individual Variables) ตัวผู้เรียน หมายถึง ตัวผู้อยู่ในกระบวนการ การเรียนรู้ จะเป็นใครก็ได้ ไม่ได้หมายถึงเฉพาะนักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพราะแท้จริงแล้วกระบวนการเรียนรู้ มิได้จำกัดอยู่ในเฉพาะสถานศึกษา ในลักษณะเป็นระเบียบแบบแผนเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นตลอดเวลา ในสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิดจนตาย

ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน หรือองค์ประกอบเกี่ยวกับตัวผู้เรียน มีดังนี้

1.1อายุ(Age) นักจิตวิทยาพบว่า บุคคลที่พ้นจากผู้ใหญ่ไปแล้ว ยิ่งอายุมากขึ้นความสามารถในการเรียนรู้จะยิ่งลดลง ความจำไม่ดีเท่าวัยรุ่นแต่ก็มีสิ่งชดเชย เช่น ประสบการณ์การใช้เหตุผลดีขึ้น การควบคุมอารมณ์ดีขึ้น โดยทั่วไปความสามารถในการเรียนรู้ ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยรุ่น จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆจากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่ จากวัยผู้ใหญ่ถึงวัยชราจะลดลง

อายุตามปฏิทิน(Chronological Age) นี้ ธอร์นไคค์(Thondike1962) พบว่าเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่อายุ 5 ขวบ จนถึงอายุประมาณ 17-20 ปี แล้วต่อจากนั้นจะคงที่ แล้วจะค่อยๆลดลงถึงอายุ 50 ปี ภายหลังจากอายุ 50 ปีแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จะลดลงอย่างรวดเร็ว

1.2 เพศ(Sex) เรามักจะยอมรับกันว่าความแตกต่าง ในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องของการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจ การแสดงพฤติกรรม ฯลฯ จากการค้นคว้าปรากฏว่า เพศชาย หรือเพศหญิงก็สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ทัดเทียมกัน แต่การที่ชายและหญิงมีเจตคติหรือความสนใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกันเป็นเพราะขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

1.3 ประสบการณ์เดิม (Experience) มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) เป็นกระบวนการที่ผลของการเรียนรู้ บทหนึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนบทเรียนใหม่ มีทั้งการถ่ายโอน ที่ทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ดีขึ้น เร็วขึ้น ที่เรียกกันว่า Positive Transfer และการถ่ายโอนที่ทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ช้าลง ที่เรียกกันว่า Negative Transfer การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ล้วนต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคล

ตามปกติถ้าใครมีประสบการณ์เดิม มีความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน จะเรียนเรื่องใหม่ได้สะดวกและเร็วขึ้น ผลการเรียนรู้จากบทเรียนที่เรียนไปแล้ว มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้บทเรียนใหม่

1.4 สมรรถวิสัย(Capacity) คือขีดจำกัดสูงสุดของความสามารถ ของแต่ละบุคคล ใครมีสมรรถวิสัยสูงผลการเรียนก็น่าจะดีขึ้นกว่าผู้ที่มีสมรรถวิสัยต่ำ

1.5 ความบกพร่องทางร่างกายบางประการ(Physical Handicaps) จะเป็นหู ตา ประสาทสัมผัสสกล้ามเนื้อส่วนใดก็ตามมีผลต่อการเรียนรู้มากยังมีความบกพร่องมากเท่าใด ความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ก็น้อยลงเท่านั้น

1.6 แรงจูงใจ(Motivation) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน การจูงใจเกิดจากเครื่องล่อใจต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความปรารถนา ที่จะเรียน รากฐานทางเจตคติ ต่อครู ต่อสิ่งที่เรียน ก่อให้เกิดความสนใจอยากเรียน ความต้องการ ความสนใจ การใฝ่เรียน เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง

1.7 สติปัญญา(Intelligence) จากการศึกษาของ วูดโรว์(Woodrow,1946) พบว่าคน I.Q.สูงจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าคน I.Q.ต่ำ ถึงแม้มีความจริงอยู่ว่าคน I.Q. สูงไม่จำเป็นต้องเรียนดีทุกคน แต่คนเรียนดีทุกคน ก็จำเป็นต้องอาศัยสติปัญญาที่สูงด้วย

1.8 อารมณ์ ถ้าปราศจากความวิตกกังวล(Anxiety) ก็จะเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่ดี จากการทดลองของ สไปเอลเบอร์เกอร์ (Spielberger,1962) พบว่าเด็กที่มีความวิตกกังวลน้อย ย่อมเรียนได้ดีกว่า เด็กที่มีความวิตกกังวลมาก

2. บทเรียน (Task Variables) ถ้าจัดบทเรียนโดยถือผู้เรียนเป็นหลัก (Child center) ผู้เรียนจะสะดวกขึ้นแต่ทั่ว ๆ ไป มักจะถือเนื้อหาวิชาเป็นหลัก (Subject Matter Center) ผู้เรียนจึงเรียนไม่ได้เต็มที่

ส่วนที่ 3 ลักษณะและพฤติกรรมผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับรักษาไว้ในโรงพยาบาล

ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข . 2541, 269) คือ บุคคลที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภทที่มีอาการแสดงอย่างน้อย 2 ชนิดหรือมากกว่า เช่น แยกตัวเอง ไม่สนใจดูแลตนเอง ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม สิ้นน้ำเสียงเมย นอกจากนี้มีหลงผิด ประสาทหลอน พุดจาสับสน ร่วมกับระยะเวลาการดำเนินโรคมามากกว่า 2 ปี และบทบาทหน้าที่ในชีวิตประจำวันบกพร่องอย่างน้อย 3 ใน 6 ด้าน กล่าวคือ

1. การดูแลสุขภาพตนเอง
2. การคิดเองทำเองได้อย่างเหมาะสม
3. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
4. การติดต่อทางสังคม
5. การเรียนรู้และสร้างสรรค์
6. การมีรายได้หาเลี้ยงตนเอง

ผู้ป่วยโรคทางจิตเวช ไม่ว่าจะเป็นได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคจิตเภทหรือโรคอื่น ๆ มักจะมีพฤติกรรมอาการแสดงออกในหลายรูปแบบ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมหวาดระแวง พฤติกรรมแยกตัวเอง พฤติกรรมซึมเศร้า ทั้งนี้พฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรคหรือปัญหาของผู้ป่วย การให้การพยาบาล ต้องประเมินพฤติกรรมผู้ป่วยแต่ละประเภทให้ได้ก่อน จึงสามารถวางแผนให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (สุโขทัยธรรมาราช , 2535. อ้างใน ละเอียด ปัญญาใหญ่ , 2537)

พฤติกรรมก้าวร้าว (Agressive Behavior) หมายถึง พละกำลังที่เกิดจากคำพูดหรือการกระทำในลักษณะของการทำร้าย ซึ่งอาจจะเกิดขึ้น อย่างเหมาะสมในการป้องกันตัวเองหรือพิทักษ์สิทธิของตัวเอง โดยไม่รุกล้ำสิทธิของผู้อื่น (Self Assertive) หรือเป็นไปในทางที่เกินกว่าเหตุ โดยมุ่งตรงไปยังบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม อย่างขาดการยับยั้งชั่งใจ หรืออาจจะกลับเข้ามาสู่ตนเอง จนกลายเป็นพฤติกรรมซึมเศร้า

พฤติกรรมหวาดระแวง (Paranoid Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากความคิดหวาดระแวง กลัวอย่างขาดเหตุผลและขาดความไว้วางใจผู้อื่นอย่างมาก พบได้ในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตใจ

พฤติกรรมซึมเศร้า (Depressive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากภาวะ จิตใจหม่นหมอง หดหู่ เศร้าสร้อย ท้อแท้ หดหู่ และมองโลกในแง่ร้าย ความรุนแรงของ พฤติกรรมซึมเศร้า มีตั้งแต่ความไม่สดชื่น ไม่แจ่มใส เหนื่อยหน่าย ซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตปกติประจำวัน ไปจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อย่างเด่นชัด จนจัดได้ว่ามีพยาธิสภาพเกิดขึ้นหรือเป็นโรคทางจิตเวช

ส่วนที่ 4 หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการตามแนวพระราชทานใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำการเกษตรที่มีขนาดเล็ก โดยการจัดสรรที่ดินให้มีความหลากหลายของกิจกรรมทางการเกษตรมีทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตรต่าง ๆ ผสมผสานกันอย่างลงตัวและได้ผลเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกษตรกรมีพอเพียงสำหรับการใช้บริโภคในครัวเรือน สามารถเลี้ยงตัวเอง พึ่งพาตนเองได้ ลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอกและถ้ามีเหลือก็ไว้ขายเป็นรายได้สู่ครอบครัวทำให้ครอบครัวอยู่สุขสบาย

จากหลักการตามแนวพระราชทานดังกล่าว พอสรุปได้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ , 2541)

1. เป็นรูปแบบการทำการเกษตร สำหรับเกษตรกรที่มีที่ทำกินน้อย ประมาณ 10 - 15 ไร่
2. เกษตรกรสามารถดำเนินการเกษตร เพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ (Self Sufficiency) พึ่งพาตนเอง (ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก)
3. มีแหล่งน้ำในไร่นา (สระน้ำในไร่นา Farm Pond) เพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำทำการเกษตร ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง
4. เกษตรที่มีพื้นที่ทำนา (ปลูกข้าว) ซึ่งเป็นอาหารหลักให้มีผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภค (คน 1 คนบริโภคข้าวเปลือก 20 ถังต่อปี)
5. การแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรให้มีทั้งการทำนา การปลูกพืชไร่ พืชผัก และไม้ผล รวมทั้ง บ่อน้ำ (สระน้ำ) เป็นการทำเกษตรที่มีความหลากหลาย มีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน และถ้ามีเหลือก็ไว้ขาย เป็นรายได้สู่ครอบครัว
6. การทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างจะช่วยให้เกษตรกรได้ใช้ทรัพยากรในไร่นาอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินสร้างความ สมดุลย์ของระบบนิเวศเกษตร
7. การปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เป็นการเพิ่มปริมาณของต้นไม้ เกษตรกรมีไม้ไว้ใช้สอย ไม้ผลไว้กิน และมีไม้ฟืนไว้ใช้หุงต้มในครัวเรือน เป็นการสร้างและเพิ่มความชุ่มชื้นในธรรมชาติ
8. เพิ่มระดับรายได้มีรายได้ต่อเนื่องรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและ รายปี
9. ลดความเสี่ยงจากภาวะธรรมชาติและการตลาดที่แปรปรวน

ส่วนที่ 5 กิจกรรมทางการเกษตรช่วยบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยได้อย่างไร

การช่วยให้ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง กลับมาเหมือนคนปกติหรือบกพร่องน้อยที่สุด จากการที่ไม่มีความสามารถเหลืออยู่หรือที่มีความสามารถบกพร่องไป ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและด้านสังคม การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตเวชนั้นจะมุ่งเน้นทางด้านจิตสังคม และอาชีพ โดยมีเป้าหมายคือการเพิ่มพูนทักษะแก่ผู้ป่วย และการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อประคับประคองช่วยให้ผู้ป่วย สามารถกลับไปอยู่ในครอบครัว และสังคมชุมชนได้อย่างปกติสุข การฟื้นฟูสมรรถภาพไม่สามารถทำได้ภายในวันเดียว แต่จะต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องและใช้เวลา งานเกษตรกรรมบำบัดเป็นการบำบัดรักษาแขนงหนึ่งในเวชกรรมฟื้นฟูโดยใช้กิจกรรมทางการเกษตรเพื่อ บำบัดรักษาหรือแก้ไขอาการป่วยทางจิตให้ดีขึ้น และกระตุ้นให้ผู้ป่วยจิตเวชใช้ความสามารถที่มีอยู่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้อย่างปกติสุข สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อช่วยในการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสภาพ โครงการสวนบำบัดจัดทำขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ป่วย ผู้พิการที่อยู่ในระยะฟื้นตัวจากอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วยให้เขาได้ออกกำลังกายกล้ามเนื้อทุกส่วนและได้พัฒนาทักษะในการทำงานของร่างกายที่บกพร่องได้ฝึกทักษะประสานสัมพันธ์กันของร่างกายและได้ฝึกกระบวนการรับรู้และการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการประยุกต์เข้ากับการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะการรับประทานอาหาร การแต่งตัว และการเดิน

ดังนั้นประโยชน์ทางการเกษตรคือเป็นกิจกรรมเพื่อช่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวต้องใช้เวลานานในการรักษา

ส่วนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนันทา คำพ้อ (2524 อ้างใน วัชนี หัตถพนม และคณะ : 2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการสอนอย่างมีแบบแผน และการสอนตามปกติ แก่ผู้ป่วยต่อกระดูกที่รับการผ่าตัดในโรงพยาบาลรามารับดี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการสอนอย่างมีแบบแผนและการสอนตามปกติ แก่ผู้ป่วยที่มีอายุระหว่าง 30 – 79 ปี ที่รับการผ่าตัดต่อกระดูกเป็นครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยจำนวน 60 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน โดยสัมภาษณ์ผู้ป่วยทั้งสองกลุ่ม 2 ครั้ง ก่อนและหลังผ่าตัด สำหรับกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนอย่างมีแบบแผนจากผู้วิจัย 3 ครั้ง ก่อนผ่าตัด 1 ครั้ง หลังผ่าตัด 2 ครั้ง ส่วนในกลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนตามปกติจากเจ้าหน้าที่พยาบาลเท่านั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ก่อนสอนผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว เมื่อมารับการผ่าตัดต่อกระดูกไม่แตกต่างกัน
2. ภายหลังการสอน กลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P = .0000$

3. ภายหลังการสอนกลุ่มที่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = .0000$

4. ผู้ป่วยที่ได้รับการสอนอย่างมีแบบแผน มีความรู้ดีกว่าผู้ป่วยที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = .0000$

วิธีนี้ หัตถพนม และคณะ (2535) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยโรคจิต แบบปกติ แบบสัมมนาและแบบไม่ให้ความรู้ ณ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ญาติผู้ป่วยที่ได้รับการความรู้แบบปกติมีความรู้แตกต่างจากญาติผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยไม่แตกต่างกัน

2. ญาติผู้ป่วยที่ได้รับการความรู้แบบประชุมสัมมนามีความแตกต่างจากญาติผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยไม่แตกต่างกัน

3. ญาติผู้ป่วยที่ได้รับการความรู้แบบปกติมีความรู้แตกต่างจากผู้ป่วยที่ได้รับการความรู้แบบประชุมสัมมนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยไม่แตกต่าง

อีก 2 ปี ถัดมา ละเอียด ปัญญาใหม่ และวิธีนี้ หัตถพนม (2537) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยจิตเวช ในโครงการธรรมะบำบัดของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น พบว่า จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ของผู้ป่วยจิตเวช เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้ากลุ่มธรรมะบำบัด ว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันหรือไม่ พบว่าหลังการเข้ากลุ่มธรรมะบำบัด ผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ในอีก 1 ปี ถัดมา สุวดี ศรีวิเศษและคณะ, 2538 ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท แบบประชุมสัมมนาพบว่าญาติผู้ป่วยเข้าประชุมสัมมนาครบ กระบวนการมีความรู้เรื่องโรคจิต และการดูแลผู้ป่วย ขณะอยู่ที่บ้านเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าประชุมสัมมนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าวิธีการให้ความรู้โดยการสอน การบรรยาย และการอภิปรายกลุ่ม ตลอดจนความสัณฐานของวิธีการให้ความรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ทางด้านความคิด เจตคติ พฤติกรรม และด้านการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเวชในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้ป่วยได้พัฒนากำลังเพิ่มความสามารถของกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวของข้อต่อวัยะในการทำงาน การยอมรับสภาพตนเองและสิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนการมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการงานพื้นฐานทางด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข ผู้วิจัย

จึงมีความสนใจจะทำการศึกษาผลการให้ความรู้ในโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ
การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ปวยจิตเภทเรื้อรังว่า ก่อนหรือหลังการสอนให้ความรู้มี
ความแตกต่างกันอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงกึ่งทดลอง (Before and after Quasi – experimental study) เพื่อศึกษาผลการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง เปรียบเทียบก่อนและหลังการให้ความรู้ ซึ่งเป็นผลการดำเนินงานตามโครงการฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ณ. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ ดอนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ระหว่างเดือนมีนาคม – กันยายน พ.ศ. 2543 เพศชาย ไม่จำกัดอายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษ จำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล การเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด และเคยทำการเกษตรมาก่อนหรือไม่ซึ่งทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ผู้ป่วยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่ได้รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ. ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
2. เป็นผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่มีอาการทางจิตสงบแล้ว
3. เป็นผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่ไม่มีความบกพร่องทางร่างกาย ไม่พิการทาง หู ตา แขน ขา และไม่เป็นใบ้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แผนการสอนตามโครงการฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง (ภาคผนวก) ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1. แผนการสอนการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
  - 1.2. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช
  - 1.3. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล
  - 1.4. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก
  - 1.5. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชแซม
  - 1.6. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก
  - 1.7. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด
  - 1.8. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่
  - 1.9. แผนการสอนขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา

การสอนให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงสอนโดยเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร
หัวหน้างานอาสาสมัคร โดยสอนเรียงลำดับ แผนการสอนที่ 1.1 ถึง 1.9. และให้ผู้ปวยร่วมสาธิตขั้น
ตอนและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เปิดโอกาส ให้ผู้ปวยซักถาม การสอนในแต่ละแผนการสอนใช้เวลา
ประมาณ 45 - 60 นาที มีผู้ปวยเข้ากลุ่มครั้งละ 10 คน โดยสอนให้ความรู้ ผู้ปวยทุกวันจันทร์
สัปดาห์ละ 1 วัน ทำการสอน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกสอนเวลา 8.30 – 9.30 น. กลุ่มที่ 2 สอนเวลา
9.30 – 10.30 น. และให้ผู้ปวยลงปฏิบัติในพื้นที่จริงในวันอังคารถึงวันศุกร์ ตลอดจนสิ้นสุด
โครงการ

2. แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งผู้วิจัยและ
คณะ สร้างขึ้นโดยการทบทวนเอกสาร ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน
13 คน ซึ่งประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ 10 คน นักวิชาการเกษตร 3 คน ตรวจสอบความตรงตาม
เนื้อหา (Content Validity) นำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปวยจำนวน
20 คน เพื่อความเหมาะสมของภาษาก่อนนำไปใช้จริง แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปวย ประกอบไปด้วย ชื่อ นามสกุล สถานภาพ การศึกษา
อาชีพ จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาน จำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล การเคยเข้ารับการฝึกสอน
อาสาสมัคร และการเคยทำการเกษตรมาก่อนหรือไม่

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน
25 ข้อ เป็นแบบอัตนัย ในแต่ละข้อมีตัวเลือกให้เลือก 4 ตัวเลือก ผู้ปวยจะต้องเลือกตอบ ตัวเลือกที่
ถูกที่สุดเพียง 1 คำตอบ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน คะแนนรวมในส่วนนี้เท่ากับ
25 คะแนน ซึ่งแบบทดสอบจะเป็นไปตามเนื้อหาในการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปวยจิตเภทเรื้อรัง ที่รับไว้รักษาเป็นผู้ปวยใน ณ
ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนคู่ ที่เข้าร่วมโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพเกษตรแบบ
เศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงเดือน มีนาคม-กันยายน 2543 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้
ปวย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในการศึกษา ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 (Pre-test) ก่อนนำผู้ปวยเข้าร่วมกิจกรรม การให้ความรู้
การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเก็บข้อมูลทั่วไป และคะแนนความรู้ตามแบบทดสอบ
ความรู้ในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาในแผนการสอนในแต่ละครั้งจะมีผู้ปวยเข้าร่วมกลุ่มก
ิจกรรมการสอน จำนวน 10 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 (Post-test) หลังสิ้นสุดกิจกรรมการสอนให้ความรู้การ
ทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง การเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 นั้น จะเก็บเฉพาะข้อมูลคะแนนความรู้
ตามแบบทดสอบความรู้ส่วนที่ 2 เท่านั้น เนื่องจากข้อมูลทั่วไปได้ทำการเก็บในครั้งที่ 1 แล้ว จากนั้น

จึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้ง 2 ครั้ง มารวมเป็นฉบับเดียวในผู้ป่วยแต่ละคนแล้วนำมาเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยทำการแปลงข้อมูลที่ได้เป็นคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวบรวมคะแนนความรู้ที่ได้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม(Program)สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science)ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ความรู้ของผู้ป่วยใช้วิธีแจกแจงความถี่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ใช้สถิติ T – test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังให้ความรู้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยายโดยแบ่งออกเป็นหมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ที่เข้าร่วมในโครงการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย

อายุ

การศึกษา

อาชีพ

จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา

จำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล

การเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด

การเคยทำการเกษตรกรรมมาก่อนหรือไม่

หมวดที่ 2 ผลของการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังก่อนและหลังการให้ความรู้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21 - 30	5	25
31 - 40	11	55
41 - 50	4	20
รวม	20	100

จากตารางพบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีช่วงอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 55

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	19	95
ร้าง	1	5
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีสถานภาพสมรส โสด คิดเป็น ร้อยละ 95

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	3	15
ประถมศึกษา	13	65
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	10
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	10
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 65

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	7	35
รับจ้าง	1	5
ทำงานบ้าน	9	45
ว่างงาน	3	15
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีอาชีพ ทำงานบ้านคิดเป็นร้อยละ 45

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตาม จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล (ร.พ. จิตเวชขอนแก่น)

จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา ในโรงพยาบาล (ครั้ง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5	15	75
6-10	5	25
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล

จำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล (วัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
101-500	4	20
501-900	9	45
901-1,300	3	15
1,301-1,700	4	20
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล 501-900 วัน คิดเป็นร้อยละ 45

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามการเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด

การเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	15	75
ไม่เคย	5	25
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด คิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตาม การเคยทำการเกษตรมาก่อนหรือไม่

การทำการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	10	50
ไม่เคย	10	50
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยเคยและไม่เคย ทำการเกษตรมาก่อนมีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ป่วยจำแนกตามระดับสมรรถภาพ

ระดับสมรรถภาพผู้ป่วย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับที่ 2	6	30
ระดับที่ 3	14	70
รวม	20	100

จากตาราง พบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีระดับสมรรถภาพที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 70

หมวดที่ 2 ผลการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยก่อนและหลังการให้ความรู้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่อง การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
(คะแนนเต็ม 25 คะแนน)

ความรู้	จำนวน	คะแนน (25 คะแนน)				Z
		ต่ำสุด minimum	สูงสุด maximum	ค่ากลาง mean	S.D	
ก่อนสอน	20	7	14	10.85	2.4339	-3.925
หลังสอน	20	10	25	18.10	5.1083	

$$\alpha = 0.01$$

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้ป่วยโรคจิตเภทเรื้อรังที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้เรื่องการทำ
การเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Before and after Quasi-experimental study) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการให้ความรู้ แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ก่อนและหลังการสอน ในโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพเกษตรกรรมแก่ผู้ป่วยเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนารูปแบบวิธีการให้ความรู้การทำการเกษตรกรรมแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ในโรงพยาบาลต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่รับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนคู่ ที่มีอาการทางจิตสงบแล้ว จำนวน 20 คน ในระหว่างเดือน มีนาคม – กันยายน 2543 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการสอนให้ความรู้ทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ ตามโครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 หมวดคือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง และแบบทดสอบเรื่องการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 25 ข้อ ซึ่งใช้สัมภาษณ์ ทดสอบความรู้ก่อน และหลังการให้ความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS(Statistical Package for the Social Science) และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละสำหรับข้อมูลทั่วไป ของผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง
2. ใช้การหาค่ามัธยฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในหมวดความรู้ของผู้ป่วย
3. ใช้สถิติ T- test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย

จากผลการศึกษาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งกลุ่มผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ที่รับรักษาไว้เป็นผู้ป่วยใน ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนคู่ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น เป็นผู้ป่วยเพศชายทั้งหมด พบว่าผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 31-40 ปี เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 21-30 ปี ในด้านสถานภาพสมรส พบว่าผู้ป่วย มีสถานภาพโสดส่วนมาก รองลงมาคือมีสถานภาพ ว่าง การศึกษาพบว่าผู้ป่วยจบระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือผู้ป่วยไม่ได้เรียนหนังสือ ในด้านอาชีพพบว่าผู้ป่วยส่วนมากมีอาชีพทำงานบ้าน รองลงมาคือมีอาชีพเกษตรกรรม ส่วนในด้านจำนวน

ครั้งที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เข้ารับการรักษาคือ 1-5 ครั้ง รองลงมาผู้ป่วยเข้ารับการรักษาคือ 6-10 ครั้ง ด้านจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาลครั้งสุดท้าย พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่ มีจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล 501-900 วัน รองลงมาจำนวนวันที่อยู่รักษา 101-500 วัน และ 1,301-1,700 วัน ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยเท่ากัน ด้านการเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด รองลงมาไม่เคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด ในด้านการเคยทำการเกษตรกรรมพบว่าผู้ป่วยที่เคยทำการเกษตรกรรม และไม่เคยทำการเกษตรกรรมมาก่อนมีจำนวนเท่ากัน และในด้านระดับสมรรถภาพผู้ป่วย(แบบประเมินระดับสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภท กรมสุขภาพจิต) พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่มีระดับสมรรถภาพที่ระดับ 3 รองลงมา มีระดับสมรรถภาพที่ระดับ 2

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังการให้ความรู้

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้เรื่องการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง ที่เข้ารับการให้ความรู้พบว่าผู้ป่วยหลังเข้ารับการให้ความรู้มีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 (จากตารางที่ 10)

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาผู้ป่วยเพศชายทั้งหมด พบว่าส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31-40 ปีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรื่องสถานภาพสมรสพบว่า มีสถานภาพโสดมากที่สุด การศึกษาพบว่า จบระดับประถมศึกษามากที่สุด ประกอบอาชีพทำงานบ้าน ทำการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพราะว่า ผู้ป่วยที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ จากข้อเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และฐานะที่ยากจน จึงทำให้เกิดความไม่แน่ใจที่จะเกิดการเจ็บป่วยทางด้านจิตเวช ได้มากกว่า(สุวทนา อารีพรรค, 2524)

เมื่อพิจารณาด้านจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาคือ พบว่าผู้ป่วยมีจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาคือ 1-5 ครั้ง มากที่สุด และจำนวนวันที่อยู่รักษาในโรงพยาบาล พบว่ากลุ่มผู้ป่วยที่มีจำนวนวันที่อยู่รักษา 501-900 วัน มากที่สุด

✖ ในเรื่องการเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัด พบว่าผู้ป่วยเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัดมากที่สุด ส่วนด้านการเคยทำการเกษตรมาก่อนหรือไม่ พบว่าผู้ป่วยทั้งเคยและไม่เคยทำการเกษตรมาก่อน มีจำนวนเท่ากัน ด้านระดับสมรรถภาพผู้ป่วยพบว่าผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการให้ความรู้มีระดับสมรรถภาพที่ระดับ 3 มากที่สุด

เมื่อศึกษาถึงผลของการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังพบว่า ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่เข้าร่วมโครงการหลังให้ความรู้ทักษะการงานพื้นฐานอาชีพทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้เพิ่มขึ้นจริง โดยมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยจิตเวช ในโครงการธรรมะบำบัด ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นพบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ภายหลังสอนทันทีสูงกว่าก่อนทำการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (ละเอียด ปัญโญใหญ่และวัชนี หัตถพนม, 2537) และดังที่ วัชนี หัตถพนมและคณะ (2535) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยโรคจิตแบบปกติและแบบประทุรกันดารมีความรู้เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการงานพื้นฐานอาชีพ เกษตรกรรมแก่ ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ป่วยจะได้มีความรู้ในการทำการเกษตรกรรมที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความมั่นใจ มีกำลังใจ และลดความเครียด เกิดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เมื่อ กลับสู่ชุมชน

1.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้มีส่วนร่วม ในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ในการทำเกษตรกรรมด้านอื่นๆ ที่ผู้ป่วยทราบและต้องการทราบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผล ของการนำความรู้การทำการเกษตรกรรมที่ได้นำไปประยุกต์ใช้หลังจากออกจากโรงพยาบาลกลับสู่ชุมชน เพื่อทราบผลของการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ผู้ป่วยในระยะยาว

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้ป่วยที่เข้ารับการให้ความรู้

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. เทคโนโลยีการดูแลผู้ป่วยจิตเภท. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, 2541.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. เทคโนโลยีการดูแลผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต, 2541.
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. “ไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่”. : เอกสารแผ่นพับเผยแพร่ทางวิชาการ, 2541.
- คณะกรรมการวิชาการร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข. ประเมินผลการพัฒนาสาธารณสุขประจำปี2536. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ม.ป.ป.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณและสวึง สุวรรณ. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2536.
- พงษ์ศักดิ์ สมใจและคณะ. การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการรักษาด้วยยาและทัศนคติของผู้รับบริการต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ห้องจ่ายยา โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น: โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น, 2539.
- มาลินี จุฑารพ. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์, 2539.
- ละเอียด ปัญโญใหญ่และคณะ. การศึกษาผลการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยจิตเวช ในโครงการธรรมะบำบัดของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น: โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น, 2537.
- วัชนี หัตถพนมและคณะ. ปัจจัยที่ผู้ป่วยจิตเภทกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น, 2529.
- วัชนี หัตถพนมและคณะ. การศึกษาเปรียบเทียบผลการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยทางจิตแบบปกติและแบบสัมมนา ณ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น: โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น, 2535.
- วุฒิชัย จานงค์. การเรียนรู้ทฤษฎีเบื้องต้นและประยุกต์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2521.
- วรรณนทา พัฒนจูพันธ์. คู่มือการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช. โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา, 2538.
- สุวัฒนา อารีพรรค. ความผิดปกติทางจิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- สุวดี ศรีวิเศษและคณะ. การศึกษาผลการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทแบบประชุมสัมมนา : โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น, 2538.
- สมสร เชื้อหิรัญและคณะ. “การศึกษาผลการปรุงแต่งพฤติกรรมให้กับผู้ป่วยจิตเวชเรื้อรัง”. เอกสารทางวิชาการ, 2525.

ภาคผนวก

1. ประวัติผู้วิจัย
2. โครงการฝึกสอนทักษะการงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตร แบบเศรษฐกิจพอเพียง
3. คู่มือเนื้อหาในการสอนให้ความรู้ทักษะการงานพื้นฐานอาชีพการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรัง
4. แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วย
5. แบบประเมินระดับสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภท (กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข)

ประวัติผู้วิจัย

นายสมศักดิ์ แสนสุริวงษ์

หน้าที่การงาน

- หัวหน้างานเกษตรกรรมบำบัด กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

การศึกษา

- จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(เกษตรกรรมทั่วไป) วิทยาเขตเกษตรลำปาง ในปี พ.ศ. 2533
- จบเทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในปี พ.ศ. 2535

นางสาวศรีสอาด จูตากฤษญา

หน้าที่การงาน

- หัวหน้าตึกผู้ป่วยคอนคูล์ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

การศึกษา

- จบประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง วิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2523

นางกมลลักษณ์ คำฉาย

หน้าที่การงาน

- หัวหน้างานอาชีวบำบัด โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

การศึกษา

- จบครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏเลย ปี พ.ศ. 2528

นางอมรรัตน์ พูลทอง

หน้าที่การงาน

- เจ้าหน้าที่อาชีวบำบัด โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

การศึกษา

- จบครุศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏเลย ปี พ.ศ. 2534

วันที่ ๒๙ ธ.ค. ๕๖
วันที่ 29 ธ.ค. 43

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

ที่ พฟ.๒๑ /2543

วันที่ 27 มกราคม 2543

เรื่อง ขออนุมัติดำเนินการโครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

ด้วยกลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ มีความประสงค์จะจัดทำกิจกรรมการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเวชที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น ดังโครงการที่ได้เสนอมาพร้อมแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการ พร้อมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายปีดำเนินการที่ 1 ตามโครงการดังกล่าว จะเป็นพระคุณยิ่ง

(นายพีระ พุทธิพรโอภาส)

หัวหน้ากลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ

อ.พ.พ.

29 ธ.ค. 43

โครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

1. ชื่อโครงการ โครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

3. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวทางการทำการเกษตร ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ด้วยวิธีการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผลเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สามารถใช้จ่ายได้ตลอดปี ซึ่งเป็นการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงและได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการเกษตรตามแนวพระราชทานนี้มีความจำเป็นต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด งานเกษตรกรรมบำบัดเป็นการบำบัดรักษาแขนงหนึ่งในเวชกรรมฟื้นฟู จึงได้นำแนวทางการเกษตรดังกล่าวมาปฏิบัติใช้ในการฝึกสอนหรือบำบัดรักษาผู้ป่วยทางจิต โดยใช้กิจกรรมทางด้านการเกษตรเพื่อบำบัดอาการหรือแก้ไขอาการป่วยทางจิตให้ดีขึ้นและกระตุ้นให้ผู้ป่วยใช้ความสามารถที่มีอยู่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย
- 4.2 เพื่อฝึกให้ผู้ป่วยยอมรับสภาพตนเองและสิ่งแวดล้อม
- 4.3 เพื่อฝึกทักษะการทำงานให้กับผู้ป่วย
- 4.4 เพื่อฝึกให้ผู้ป่วยรู้จักการทำงานร่วมกันและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 4.5 เพื่อฝึกทักษะการประกอบอาชีพให้กับผู้ป่วย

5. เป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น เนื้อที่ 30 ไร่ โดยแบ่งเนื้อที่เป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1. พื้นที่ขุดสระเก็บน้ำเนื้อที่ 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7 ของพื้นที่ เลี้ยงปลาและสร้างโรงเรือนเลี้ยงเป็ดและไก่

ส่วนที่ 2. พื้นที่ปลูกไม้ผลเนื้อที่ 16 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53 ของพื้นที่ปลูก ได้แก่ ขนุน มะม่วง, มะนาว, กระท้อน และกล้วยน้ำว้า

ส่วนที่ 3. พื้นที่ปลูกข้าวเนื้อที่ 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20 ของพื้นที่ปลูกข้าวนาปีและพืชไร่ พืชผักอายุสั้นหลังฤดูปลูกข้าวนาปี

ส่วนที่ 4. พื้นที่ปลูกสร้างโรงเก็บรวบรวมผลผลิตการเกษตรเก็บเครื่องมือการเกษตร โรงปุ๋ยหมัก โรงเพาะเห็ด ปลูกพืชผักสวนครัว สมุนไพรพื้นบ้าน และถนนภายในโครงการฯ เนื้อที่ 6 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20 ของพื้นที่

6.วิธีดำเนินการ

การดำเนินการตามโครงการฯ เนื้อที่ทั้งหมด 30 ไร่ ได้แบ่งเนื้อที่ดำเนินการออกเป็น 2 แปลงใหญ่ คือแปลงที่ 1 เจ้าหน้าที่งานเกษตรกรรมบำบัดทุกคน เป็นผู้ดำเนินการตามโครงการฯ ให้เสร็จสมบูรณ์ และแปลงที่ 2 ใช้ดำเนินการฝึกสอนผู้ปวยโดยทั้ง 2 แปลง จะดำเนินการไปพร้อมๆ กัน แต่จะเน้นที่การดำเนินการแปลงที่ 1 ให้สามารถเห็นเป็นรูปธรรมเสร็จสมบูรณ์ตามโครงการฯ เร็วกว่าแปลงที่ 2 เพื่อให้ผู้ปวยสามารถดูเป็นแบบอย่างของจริงได้ ดังรายละเอียดดังนี้

ปีดำเนินการที่ 1 จ้างเหมาไถตะปรับแต่งพื้นที่โครงการทั้งหมด 28 ไร่ และจ้างเหมาขุดลอกสระเก็บน้ำจำนวน 2 บ่อๆละ 1 ไร่ จำนวนพื้นที่ 2 ไร่

การดำเนินการแปลงที่ 1 เจ้าหน้าที่งานเกษตรกรรมบำบัดทุกคนดำเนินการตามโครงการฯ

1. ไถพรวนพื้นที่เตรียมแปลงปลูกขนุน พื้นที่ 3 ไร่, มะนาวพื้นที่ 3 ไร่, กล้วยน้ำว้าพื้นที่ 3 ไร่ และทำคันล้อมรอบพื้นที่ปลูกข้าวจำนวนพื้นที่ 3 ไร่
2. กำจัดวัชพืชตอไม้, เศษไม้, เตรียมแปลง และขุดหลุมพร้อมที่จะดำเนินการปลูก
3. จัดเตรียมเมล็ดพันธุ์ดี, อนุบาลต้นกล้า และกิ่งพันธุ์ดีที่จะนำมาปลูก
4. ทำการปลูกขนุนโดยใช้ระยะปลูก 6x6 เมตร (ระยะระหว่างต้น x ระยะระหว่างแถว) ปลูกมะนาวโดยใช้ระยะปลูก 5x5 เมตร (ระยะระหว่างต้น x ระยะระหว่างแถว) และปลูกกล้วยน้ำว้าโดยใช้ระยะปลูก 2.5 x 3 เมตร (ระยะระหว่างต้น x ระยะระหว่างแถว) ปลูกพืชไร่พืชผักอายุสั้นแซมภายในแปลงปลูกขนุน, มะนาว และกล้วยน้ำว้าในช่วงที่ยังไม่เจริญเติบโต สามารถให้ผลผลิตได้
5. ทำการปลูกข้าวในฤดูนาปี โดยวิธีหว่านหรือปักดำ ปลูกพืชไร่พืชผักอายุสั้นในฤดูแล้งหลังฤดูการปลูกข้าวนาปี
6. จัดวางระบบการให้น้ำในแปลงปลูกขนุน, มะนาว, กล้วยน้ำว้า และแปลงปลูกข้าวในช่วงปลูกพืชไร่พืชผักอายุสั้นหลังฤดูการทำนา

7. ปฏิบัติดูแลรักษาหลังการปลูก เช่น การดายหญ้า, กำจัดวัชพืช, พรวนดิน, ใส่ปุ๋ย การรดน้ำ การควบคุมระดับน้ำในแปลงปลูกข้าว ตลอดจนการป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรู
  8. เลี้ยงปลาในสระเก็บน้ำ และการปฏิบัติดูแลรักษาหลังการเลี้ยง
  9. สร้างโรงเรือนเลี้ยงเปิดและไก่ บนสระเก็บน้ำจำนวน 2 หลังๆ ละ 1 ป่อ
  10. จัดเตรียมอนุบาลพันธุ์เปิดพันธุ์ไก่ที่จะทำการเลี้ยง
  11. เลี้ยงเปิดและไก่แบบปล่อยลานกว้างกักบริเวณ
  12. ปฏิบัติดูแลรักษาขณะเลี้ยง เช่น การหยอดทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด การป้องกันแมลงและศัตรูต่างๆที่จะทำร้าย ตลอดจนการให้น้ำให้อาหาร
  13. สร้างโรงเพาะเห็ดจำนวน 1 หลัง
  14. การปลูกเพาะเห็ดฟาง, เห็ดนางฟ้า, เห็ดนางรม หรือเห็ดหูหนู พร้อมทั้งการปฏิบัติดูแลรักษาหลังการปลูก เช่นการรดน้ำให้น้ำเป็นต้น
  15. เก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการปลูกพืชไร่พืชผักอายุสั้นที่ปลูกแซม, การปลูกข้าว, การเลี้ยงเปิด, การเลี้ยงไก่ และการเพาะปลูกเห็ด
- การดำเนินการแปลงที่ 2 ใช้ดำเนินการฝึกสอนผู้ปวยตามโครงการฯ
1. ไถพรวนพื้นที่เตรียมแปลงปลูกฝรั่งพื้นที่ 2 ไร่
  2. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงปลูก โดยการกำจัดวัชพืชตอไม้, เศษไม้ และขุดหลุมพร้อมที่จะทำการปลูก
  3. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีเพาะเตรียมอนุบาลต้นกล้า กิ่งพันธุ์ดีที่จะนำมาปลูก
  4. ฝึกสอนผู้ปวยทำการปลูกฝรั่งโดยใช้ระยะปลูก 5x5 เมตร (ระยะระหว่างต้น x ระยะระหว่างแถว) และปลูกพืชไร่พืชผักแซมในแปลงปลูกฝรั่งในช่วงที่ฝรั่งยังไม่เจริญเติบโตสามารถให้ผลผลิตได้
  5. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับการจัดระบบให้น้ำ รดน้ำในแปลงปลูกฝรั่ง
  6. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีปฏิบัติดูแลรักษาหลังการปลูก เช่น การดายหญ้า, กำจัดวัชพืช, พรวนดิน, ใส่ปุ๋ย, การให้น้ำรดน้ำ, ตลอดจนการป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรู
  7. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา การปฏิบัติดูแลรักษาหลังการเพาะเลี้ยงปลา
  8. ฝึกสอนผู้ปวยเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการปลูกพืชไร่พืชผักอายุสั้นที่ปลูกแซม และการเลี้ยงปลา

7.งบประมาณ รวมงบประมาณดำเนินการปีที่ 1 มูลค่า 250,290 บาท

1. ค่าจ้างเหมาไถดะปรับแต่งพื้นที่ทั้งหมดโครงการฯจำนวน 28 ไร่ มูลค่า 75,000 บาท
  2. ค่าจ้างเหมาขุดลอกสระเก็บน้ำจำนวน 2 บ่อๆละ 1 ไร่ มูลค่า 40,000 บาท
  3. ค่าพันธุ์ไม้และเมล็ดพันธุ์
    - ขนุน จำนวน 135 ต้นๆละ 20 บาท มูลค่า 2,700 บาท
    - มะนาว จำนวน 180 ต้นๆละ 20 บาท มูลค่า 3,600 บาท
    - ฝรั่ง จำนวน 120 ต้นๆละ 25 บาท มูลค่า 3,000 บาท
    - กล้วยน้ำหว่า จำนวน 300 ต้นๆละ 10 บาท มูลค่า 3,000 บาท
    - พันธุ์ข้าว จำนวน 45 กก. กก.ละ 15 บาท มูลค่า 675 บาท
    - เมล็ดพันธุ์พืชไร่พืชผัก มูลค่า 1,800 บาท
  4. ค่าปุ๋ยคอก มูลค่า 8,000 บาท
  5. ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู มูลค่า 2,500 บาท
  6. ค่าพันธุ์ปลา มูลค่า 800 บาท
  7. ค่าอาหารปลา มูลค่า 2,000 บาท
  8. ค่าเครื่องสูบน้ำ จำนวน 1 เครื่อง มูลค่า 15,000 บาท
  9. ค่าอุปกรณ์ท่อส่งน้ำและหัวจ่ายน้ำ มูลค่า 25,000 บาท
  10. ค่าสร้างโรงเรือนเลี้ยงเป็ด จำนวน 2 หลัง มูลค่า 40,000 บาท
  11. ค่าพันธุ์เป็ดและไก่
    - เป็ด จำนวน 100 ตัวๆละ 25 บาท มูลค่า 2,500 บาท
    - ไก่ จำนวน 100 ตัวๆละ 15 บาท มูลค่า 1,500 บาท
  12. ค่าอาหารเป็ดและไก่ มูลค่า 10,000 บาท
  13. ค่าวัคซีนป้องกันกำจัดโรค มูลค่า 1,400 บาท
  14. ค่าสร้างโรงเรือนเพาะเห็ด จำนวน 1 หลัง มูลค่า 10,000 บาท
  15. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ระหว่างดำเนินการ มูลค่า 1,815 บาท
- รวมงบประมาณดำเนินการปีที่ 1
มูลค่า 250,290 บาท

8.ระยะเวลาดำเนินการ

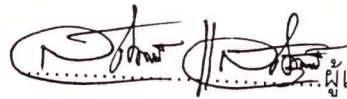
ตุลาคม 2542 – กันยายน 2543

9. การติดตามประเมินผล

จัดทำแผนติดตามและประเมินผลผู้ป่วยหลังได้รับการฝึกสอนและหลังกลับสู่ชุมชน

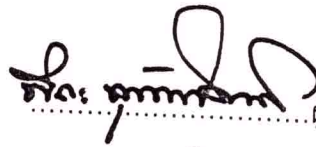
10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์
2. เป็นการเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพให้กับผู้ป่วย
3. เมื่อผู้ป่วยกลับสู่ชุมชน สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้

.....ผู้เสนอโครงการ
(นายสมศักดิ์ แสนสุริวงษ์)

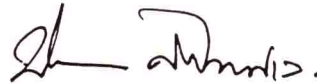
เจ้าหน้าที่อาชีวบำบัด 2

.....ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายพีระ พุทธิพรโสภาส)

นายแพทย์ 4

หัวหน้ากลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ

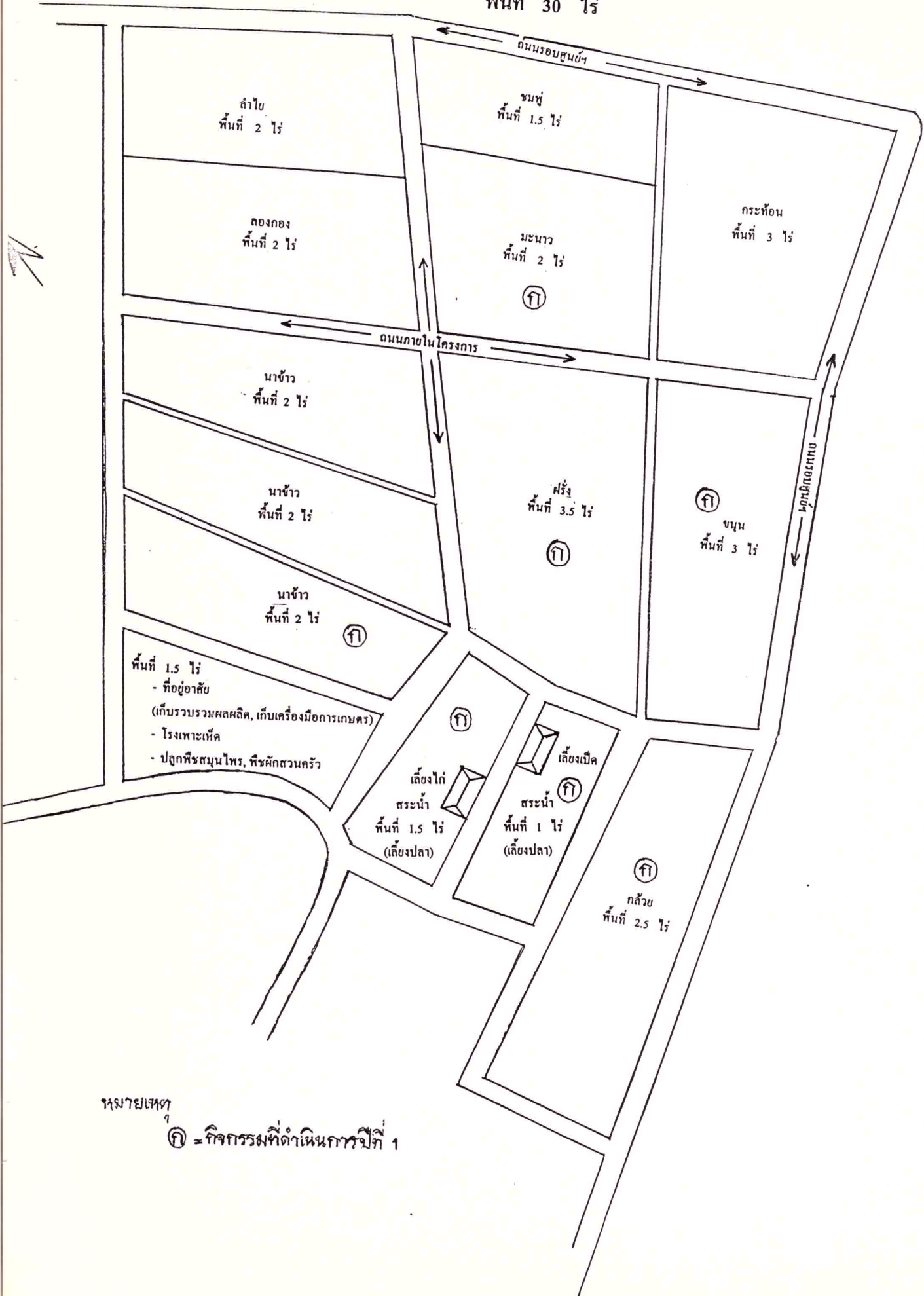
.....ผู้อนุมัติโครงการ
(นายบัณฑิต ศรีไพศาล)

นายแพทย์ 8

รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

แบบจำลองโครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง
ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น
พื้นที่ 30 ไร่

33

แผนการสอนให้ความรู้ทักษะการงานพื้นฐาน
เรื่อง

การทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับ

ผู้รับบริการโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

โดย

กลุ่มงานฟื้นฟูสมรรถภาพ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ปี 2543

สาระสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทาน แนวทางการทำการเกษตรให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก โดยการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล มีทั้งการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรมีพอเพียงสำหรับการใช้บริโภคในครัวเรือน สามารถเลี้ยงและพึ่งพาตัวเองได้ ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกและถ้ามีเหลือก็ไว้ขายเป็นรายได้ผู้ครอบครัว ทำให้ครอบครัวอยู่สบาย ซึ่งได้ดำเนินการแพร่หลายในปัจจุบัน การพัฒนาแนวทางการเกษตรตามแนวพระราชทานจำเป็นต้องประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

แผนการสอนที่

1. หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
2. ขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช
3. ขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล
4. ขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก
5. ขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชแซม
6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก
7. ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด
8. ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่
9. ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา

หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ปฏิบัติงานจริง จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู
เวลา	45 – 60 นาที
วัตถุประสงค์หลัก	

1. บอกความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. บอกความสำคัญของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. บอกประโยชน์ของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อบอกการสอนผู้ป่วยสามารถ	บทนำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวทางการทำการเกษตร ให้ดำเนินการในพื้นที่ขนาดเล็ก โดยการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมผสมผสานอย่างได้ผล ซึ่งดำเนินการแพร่หลายในปัจจุบันเพื่อให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง	ขั้นนำ ผู้สอนทักทายพูดคุยกับผู้เรียนทั่วไป เพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงนำเข้าสู่เนื้อหา			
1. บอกความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	ความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การทำการเกษตรที่มีความหลากหลายของกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกันอย่างต่อเนื่องและได้ผล เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเอง ฟังพาดตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกและมีรายได้ใช้จ่ายอย่างพอเพียงตลอดทั้งปี	ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง - ผู้สอนอธิบายความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนอธิบายความสำคัญของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	- รูปภาพการทำกรเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	- หลังการสอนเรื่องการทำกรเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างน้อย 3-4 คน
2. บอกความสำคัญของการทำการเกษตรแบบพอเพียงได้ถูกต้อง	ความสำคัญของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการทำการเกษตรที่ต้องมีการจัดสรรที่ดินที่มีขนาดเล็ก ให้มีการทำการเกษตรหลากหลาย ชนิดหลายประเภทมีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำผสมผสานกันอย่างลงตัวและได้ผลเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม สามารถทำให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่อย่างพอเพียง		- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
3. บอกประโยชน์ของการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้อง	ประโยชน์ของการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง 1. เกษตรกรสามารถดำรงชีพในชนบทได้ 2. เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองและพึ่งพาตนเองได้ ลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก 3. เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรต่างๆ ได้ 4. เกษตรกรสามารถมีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน ถ้ามีเหลือก็ขายเป็นรายได้ที่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายจากการเกษตรที่มีความหลากหลาย 5. เป็นการช่วยให้เกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดความสุขของสภาพสิ่งแวดล้อม 6. เป็นการช่วยให้เกษตรกรเพิ่มและมีรายได้อย่างต่อเนื่องจากรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและรายปี 7. ทำให้เกษตรกรลดความเสี่ยงจากภาวะธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง และการตลาดที่แปรปรวน	ผู้สอนอธิบายประโยชน์ของการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนซักถามผู้เรียน 3-4 คน ถึงประโยชน์เกี่ยวกับการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเกี่ยวกับการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง		

ขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ปฏิบัติงานเรื่องรัง จำนวน 10 - 20 คน

สถานที่

อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบ้านวัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู

เวลา

45 -60 นาที

วัตถุประสงค์หลัก

1. บอกความสำคัญของการขึ้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอนผู้ปวยสามารถ	บทนำ ในการทำการเกษตร การปลูกพืชทุกชนิดให้เจริญเติบโตงอกงาม สามารถให้ผลผลิตได้ตรงตามความต้องการ ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของผู้ปลูกได้นั้น ขั้นตอนและวิธีการเตรียมดินพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชที่ถูกต้องถือเป็นปัจจัยประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้ปลูกประหยัดเวลาและต้นทุนในการดูแลรักษาต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ความสำคัญของผู้ขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช เป็นวิธีการปฏิบัติจัดการเกี่ยวกับพื้นที่แปลงที่จะทำการปลูกพืชเพื่อให้การดูแลรักษาหลังการปลูกขั้นตอนอื่น ๆ ตามมา สามารถทำได้สะดวกรวดเร็วและยั่งยืน	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียนพูดคุยทั่วไประหว่างสร้างความคุ้นเคยแล้วจึงนำเข้าสู่เนื้อหา ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนถึงขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนทำการปลูกพืชจากประสบการณ์เดิมที่เคยปฏิบัติมาหรือจากการที่เคยเห็นผู้อื่นกระทำมา - ผู้สอนอธิบายความสำคัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมหาตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 2-3 คน ตอบคำถามเรื่องขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช		
1. บอกความสำคัญของผู้ขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชได้ถูกต้อง			- หลังการสอนเรื่องขั้นตอนและวิธีการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างน้อย 3 คน		

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
2. บอกขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช 1. ทำการฉาดหรือฉายดินหญ้าหรือต้นไม้ขนาดเล็กและวัชพืชออกจากพื้นที่แปลงที่จะทำการปลูกพืช โดยใช้จอบ เก็บรวบรวมกองไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำไปทำการหมักเพื่อทำปุ๋ยหรือนำไปเก็บไว้ทำปุ๋ย สำหรับส่วนของต้นไม้หรือกิ่งไม้ที่มีขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มหรือสร้างโรงเรือนต่าง ๆ 2. ทำการขุดพรวนพลิกกลับชั้นดิน เพื่อให้ดินเกิดความโปร่งและร่วนซุย ไม่อัดแน่น ทำให้รากพืชที่จะทำการปลูกใหม่สามารถงอกงอกในดินได้ดี อีกทั้งยังเป็นการฆ่าเชื้อโรคและไข่แมลงศัตรูพืชที่อยู่ในดินชั้นล่าง เมื่อทำการขุดพลิกกลับชั้นมาตากแสงแดด ทั้งไว้ประมาณ 3-4 สัปดาห์ก่อนทำการปลูกพืช 3. ทำการเก็บเศษรากไม้ กิ่งไม้ และตอไม้ออกจากพื้นที่แปลงที่จะทำการปลูกพืชหลังจากการขุดพลิกกลับชั้นดินแล้ว เพื่อให้พื้นที่แปลงปลูกสะอาดง่ายต่อการปฏิบัติดูแลรักษาอื่น ๆ หลังจากปลูกกระทำได้ง่ายสะดวกรวดเร็วขึ้น ประหยัดเวลา เช่น การพรวนดิน การกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ยบำรุง และการฉีดพ่นยาฆ่าแมลง เป็นต้น	- ผู้สอนอธิบายขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนให้ผู้เรียนอธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช 3-4 คน	- ให้ผู้เรียน 2-3 คน อภิปรายถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช - ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืช	- สไลด์ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนการปลูกพืชในหนังสือเรื่องแปลงข้างเคียงสถานที่สอน	

ขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ปฏิบัติงานจริง จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู
เวลา	45 - 60 นาที
วัตถุประสงค์หลัก	1. บอกความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลได้ 2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลได้

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอนผู้ปว สามารถ	บทนำ ไม่ผลเป็นพืชที่มีการปลูกทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่ง ในแต่ละภาคจะทำกาปลูกแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมของไม้ผลชนิดนั้นๆ ในแต่ละพืชที่ ไม่ผลยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถส่งออกผลผลิตไปจำหน่าย ยังต่างประเทศ ทำรายได้นำเงินตราเข้าสู่ประเทศปีหนึ่งหลาย พันล้านบาท	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียน พูดคุย ทั่วๆไป เพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงนำเข้าสู่นเนื้อหา			
1. บอกความสำคัญ ของขั้นตอนและวิธี การปลูกไม้ผล ได้ถูก ต้อง	ความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลเป็นวิธีการ ปฏิบัติทำให้การปลูกไม้ผลนั้นประสบความสำเร็จตามความ ต้องการหรือวัตถุประสงค์ของผู้ปลูกที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ เพื่อไม่ผลที่ปลูกมีความเจริญเติบโตงอกงามและได้ผลผลิตตาม ที่ตลาดหรือผู้บริโภคต้องการดังคำกล่าวที่ว่า “ในการปลูกไม้ ผลชนิดใดก็ตาม ถ้าหากมีขั้นตอนและวิธีการปลูกตั้งแต่เริ่ม แรกที่ถูกต้องแล้ว ก็เท่ากับว่าประสบความสำเร็จไปแล้วครึ่ง หนึ่ง	ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคย ปฏิบัติผ่านในในเรื่องขั้นตอน และวิธีการปลูกไม้ผลหรือที่ เคยพบเห็นมา - ผู้สอนอธิบายความสำคัญ เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อม กับยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบ คำถามเรื่องขั้นตอนและ วิธีการปลูกไม้ผล		- หลังการสอน ให้ผู้เรียน เรื่องขั้นตอน และวิธีการ ปลูกไม้ผล ผู้ เรียนสามารถ ตอบคำถามได้ อย่างน้อย 3-4 คน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล 1. การเตรียมกิ่งพันธุ์ ไม้ผลสามารถทำการปลูกได้หลายวิธี เช่น การเพาะเมล็ด การตอน การติดตาและการทาบกิ่ง ซึ่งแต่ละวิธีสามารถเลือกให้เหมาะสมกับแต่ละชนิดของไม้ผลนั้นๆ ได้ตามความนิยมที่ทำกันทั่วไป 2. ระยะปลูก ไม้ผลแต่ละชนิดจะมีระยะปลูกระหว่างต้นและแถวแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการปลูกและชนิดของไม้ผลนั้นๆ ตามความเหมาะสม เช่น การปลูกเพื่อผลัดกิ่งพันธุ์จำพวกกิ่งตอนหรือกิ่งทาบกิ่งก็สามารถที่จะปลูกให้มีระยะปลูกระหว่างต้นและแถวชิดกันได้ แต่ถ้าปลูกเพื่อต้องการผลผลิตเป็นผล ก็ไม่ควรที่จะปลูกให้ระยะปลูกชิดกันมาก เพราะเนื่องจากการปลูกระยะชิดกันมากจะทำให้ไม้ผลสร้างเตี๊ยมกัน ไม่สามารถสร้างดอกติดผลได้ เพราะทรงพุ่มจะแน่นทึบมาก แสงแดดไม่สามารถส่องได้ถึง จึงทำให้ไม้ผลสามารถติดผลได้ 3. การเตรียมหลุมก่อนปลูก ควรมีขนาดกว้างและลึกประมาณ 50 เซนติเมตร ขุดหลุมแยกดินชั้นบนและชั้นล่างไว้แยกกันต่างหาก กองไว้บนปากหลุมแล้วทิ้งตากแดดไว้ประมาณ 1 เดือน เพื่อฆ่าเชื้อโรคต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในดิน	- ผู้สอนอธิบายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมกับยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คน ร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผล	- สัทธิชนตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกไม้ผลในพื้นแปลงจริง ช่างเคียงกับสถานที่สอน	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	4. วิธีการปลูก หลังจากเตรียมหลุมปลูกเรียบร้อยแล้วให้นำดินบนมาผสมกับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ประมาณ 5 กิโลกรัม ต่อ 1 หลุม และรื้อคอกฟอสเฟต 0.5 กิโลกรัม ถ้าสามารถหาได้ คลุกเคล้าใส่ลงไปในพื้นที่หลุมประมาณ 2 ใน 3 ของความลึกของหลุมปลูก นำต้นพันธุ์หรือกิ่งพันธุ์ต้นวาغبอนดินผสมแล้วจึงกลบดินส่วนที่เหลือจนเต็มหลุม ถ้าเป็นกิ่งพันธุ์ที่ได้จากการทาบกิ่ง ควรระวังไม่ให้ดินกลบที่ปรอยทาหรือรอยแผลติดตา เพราะจะทำให้เชื้อโรคเข้าทางรอยแผลนั้น ทำให้ต้นไม่ผลนตายได้และควรแกะถุงดำที่ปลูกเพาะชำกิ่งพันธุ์ออกก่อนนำลงปลูกในหลุม เพื่อที่รากกิ่งพันธุ์จะสามารถเดินชอนไชหาอาหารได้สะดวก ต้น ไม่ผลก็จะเจริญเติบโตเร็วขึ้น				

ขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ปฏิบัติงานเร่ร่อน จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู
เวลา	45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์หลัก

1. บอกความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผักได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผักได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอนผู้ปวช.สามารถ	บทนำ พืชผักเป็นพืชที่มนุษย์ทุกคนต้องบริโภคเป็นประจำวันไม่มากนักแต่แตกต่างกันไป อาหารทุกชนิดจะมีผักเป็นส่วนประกอบไม่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างผสมกันอยู่ ผักที่ประกอบอยู่ในอาหารจะทำหน้าที่ทุกอย่าง คือเพิ่มคุณค่าทางอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายเพราะผักมีแร่ธาตุต่างๆ และวิตามินที่ร่างกายต้องนำไปใช้และหน้าที่ของผักอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นเครื่องชูรส อาหารเพราะผักมีสีสรรต่าง ๆ หลากสีและรสต่าง ๆ มากมายทำให้เพิ่มรสชาติในอาหาร ความสำคัญของการปลูกพืชผักและการปลูกผักเป็นวิธีการปฏิบัติทำให้การปลูกพืชผักนั้นประสบความสำเร็จ เนื่องจาก การเตรียมการขึ้นตอนและวิธีการปลูกพืชผักที่ดีสามารถทำให้ พืชผักนั้น ๆ เจริญเติบโตงอกงามได้ดี ให้ผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ปลูกและผู้บริโภคได้อีกทั้งผักยังเป็นพืชที่มีอายุค่อนข้างสั้น มีระยะเวลาการเก็บเกี่ยวค่อนข้างเร็ว เป็นพืชที่ให้ ผลผลิตและรายได้ต่อพื้นที่สูงกว่าพืชอื่น สามารถปลูกหมุนเวียนและทำรายได้ให้กับผู้ปลูกปีละหลายครั้ง	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียน พูดคุย หัวเราะเพื่อความคุ้นเคย แล้วจึงนำเข้าสู่นเนื้อหา			
1. บอกความสำคัญ ของขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก ได้ถูกต้อง		ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เรียนเคยปฏิบัติผ่านมามีในเรื่องขั้นตอน และวิธีการปลูกพืชผักหรือที่เคยพบเห็นมา - ผู้สอนอธิบายความสำคัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเรื่องขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก		- หลังการสอนเรื่องขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ อย่างน้อย 3-4 คน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผักได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก 1. เตรียมเมล็ดพันธุ์ พืชผักส่วนใหญ่แล้วการปลูกจะใช้โดยวิธีการใช้เมล็ดพันธุ์ ดังนั้นถ้าเมล็ดพันธุ์ที่จะนำมาปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ เช่น มีเปอร์เซ็นต์เป็นเมล็ดลีบหรือสิ่งเจือปนอื่น ๆ ปะปนอยู่น้อย เมล็ดมีความแข็งแรงสมบูรณ์ดีมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง ก็จะทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและมาตรฐานตรงตามความต้องการของผู้ปลูก ผู้บริโภคและตลาด ทำให้ได้ผลผลิตสูงอีกด้วย 2. การเพาะเตรียมต้นกล้า เมื่อได้เมล็ดพันธุ์ที่ดีที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการแล้ว การเพาะเมล็ดพันธุ์เพื่อให้ได้ต้นกล้าที่นั่นมีอยู่ด้วยกัน 3 วิธี คือ 2.1 การเพาะในแปลงเพาะ เป็นวิธีที่สะดวกนิยมใช้กันมากสำหรับการปลูกผักเป็นอาชีพ แปลงเพาะควรมีขนาดกว้าง 1 เมตร ความยาวแล้วแต่ความเหมาะสม ขุดดินตากไว้ประมาณ 10-15 วัน เพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรคในดิน การเป็นพื้นที่ที่ไม่มีรบกวนของสิ่งต่าง ๆ มาบดบังแสงในช่วงเช้า เพราะต้นกล้าจะได้รับแสงโดยตรง ช่วยให้ต้นกล้าสะสมอาหารได้มากขึ้น มีความต้านทานต่อโรคโคนเน่าได้ดี ผสมปุ๋ยคอกเพื่อให้ดินเกิดความโปร่งและร่วนซุย ยกหน้าดินให้สูงจากพื้นทางเดิน 10 ซม.	- ผู้สอนอธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพืชผักเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คน ร่วมกันอภิปรายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในการปลูกพืชผัก	- สไลด์ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปลูกพืชผัก	

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	แตงหน่วนำคืนให้เรียบแล้วค่อยใช้เมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้หว่านหรือโรยเป็นแถว 2.2 การเพาะในกระเพาะเพาะเป็นวิธีที่สะดวกสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่าย กระเพาะเพาะควรมีความลึก 10 ซม. ส่วนความกว้างและความยาวแล้วแต่ความเหมาะสมและวัสดุที่พองหาได้ ผสมดิน ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอย่างละเท่า ๆ กัน แต่งผิวหน้าดินให้เรียบ แล้วค่อยใช้เมล็ดหว่านหรือโรยลงบนกระเพาะเพาะใช้ดินกลบบาง ๆ รดน้ำแล้วใช้กระดาดหนั่งสือพิมปิดทับไว้เพื่อรักษาความชื้นประมาณ 7-10 วัน เมล็ดจะงอกและต้นกระดาดหนั่งสือพิมพลอยขึ้นมาก็จึงเปิดกระดาดออก 2.3 การเพาะในภาชนะอื่น ได้แก่ ถังกระดาด ถังพลาสติก กระทั่งใบตอง การเพาะวิธีนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ต้นกล้าผักไม่ชะงักการเจริญเติบโต เมื่อนำปลูกลงในแปลงปลูกเพราะรากไม่ถูกทำลาย เพียงแต่เป็นวิธีที่ยุ่งยากในช่วงเริ่มต้นของการจัดหาเตรียมภาชนะเท่านั้น วิธีการเพาะก็นำดินที่ผสมปุ๋ยหมักอย่างละเท่า ๆ กัน มาใส่ในภาชนะที่เตรียมไว้พอสมควร แล้วทำการหยอดเมล็ดพันธุ์ถึงระยะ 1-2 เมล็ด เมื่อดันกล้างอกแล้วถอนให้เหลือ 1 ต้น แล้วค่อยนำไปปลูกลงแปลง				

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เขียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	3. การเตรียมดินพื้นที่แปลงปลูกผักจำเป็นต้องให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เพราะผักเป็นพืชที่เจริญเติบโตเร็ว ต้องการบำรุงมาก โดยการขุดพรวนดินพื้นที่แปลงที่จะปลูกผสมปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เพื่อให้ดินเกิดความโปร่งและร่วนซุย โดยทั่วไปนิยมการร่อนแปลงผัก ปักดินพื้นที่สูงชัน มีทางระบายน้ำและทางเดินรอบแปลงผัก ปรับดินพื้นผิวหน้าแปลงให้เรียบนำต้นกล้ามาทำการปลูกได้ เพื่อปลูกเสร็จรดน้ำให้ชุ่มทันที เพื่อให้ดินมีความชื้นสูงต้นกล้าสามารถตั้งตัวได้เร็วขึ้น				

การปลูกพืชแซม

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ปลูกพืชไร่จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู
เวลา	45 -60 นาที
วัตถุประสงค์หลัก	1. บอกความหมายของการปลูกพืชแซมได้ 2. บอกความสำคัญของการปลูกพืชแซมได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอนผู้ช่วยสามารถ	บทนำ ในการทำการเกษตรทั่วไปการที่จะใช้พื้นที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ควรมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เต็มพื้นที่ โดยเฉพาะการปลูกพืช การเพิ่มรายได้ต่อหน่วยพื้นที่ที่สูงขึ้น สามารถทำได้โดยการปลูกพืชแซมในที่ว่างระหว่างแถวของพืชหลัก ความหมายของการปลูกพืชแซมคือการปลูกเสริมพื้นที่ว่างระหว่างแถวของต้นพืชที่ปลูกเป็นพืชหลักในช่วงที่ยังไม่เจริญเติบโตสามารถให้ผลผลิตได้ เป็นการเสริมเพิ่มรายได้ต่อหน่วยพื้นที่ที่สูงขึ้นและยังเป็นการใช้พื้นที่ดินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด พืชที่ใช้ปลูกเป็นพืชแซม ควรเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวให้ผลผลิตสั้น เช่น พืชจำพวกผักและพืชไร่ต่าง ๆ	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียนพูดคุยทั่วไประหว่างสร้างความคุ้นเคยแล้วจึงนำเข้าสู่นี้อาหา			
1. บอกความหมายของการปลูกพืชแซมได้ถูกต้อง	ความหมายของการปลูกพืชแซมคือการปลูกเสริมพื้นที่ว่างระหว่างแถวของต้นพืชที่ปลูกเป็นพืชหลักในช่วงที่ยังไม่เจริญเติบโตสามารถให้ผลผลิตได้ เป็นการเสริมเพิ่มรายได้ต่อหน่วยพื้นที่ที่สูงขึ้นและยังเป็นการใช้พื้นที่ดินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด พืชที่ใช้ปลูกเป็นพืชแซม ควรเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวให้ผลผลิตสั้น เช่น พืชจำพวกผักและพืชไร่ต่าง ๆ	ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับความหมายของการปลูกพืชแซม - ผู้สอนอธิบายความหมายของการปลูกพืชแซมเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนอธิบายความสำคัญของการปลูกพืชแซมเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเรื่องความหมายของการปลูกพืชแซม - ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงความหมายของการปลูกพืชแซม - ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงความสำคัญของการปลูกพืชแซม	- รูปภาพเรื่องการปลูกพืชแซม	- หลังการสอนเรื่องการปลูกพืชแซมผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างน้อย 3-4 คน
2. บอกความสำคัญของการปลูกพืชแซมได้ถูกต้อง	ความสำคัญของการปลูกพืชแซม พืชแซมที่ทำการปลูกระหว่างแถวของพืชหลักนั้นมีความสำคัญ คือ 1. เป็นการใช้พื้นที่ที่คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 2. เป็นการเพิ่มรายได้เสริมในพื้นที่นอกจากรายได้จากพืชหลักที่ปลูก				

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	3. ช่วยรักษาความชื้นในแปลงปลูกพืชหลัก 4. เป็นการป้องกันวัชพืชที่จะขึ้นปกคลุมพืชหลัก 5. เป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดินในพื้นที่แปลงปลูกพืชหลัก โดยการไถกลบทำเป็นปุ๋ยพืชสด	- ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงความสำคัญของการปลูกพืชแซม	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบ คำถามเกี่ยวกับการปลูกพืชแซม		

ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ปฏิบัติงานจริง จำนวน 10 - 20 คน

สถานที่

อาคารที่ทำการเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู

เวลา

45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์หลัก

1. บอกความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูกได้
2. บอกขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูกได้

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอบผู้ช่วย สามารถ	บทนำ การทำการปลูกพืชเมื่อเราได้ทำการปลูกไปแล้ว การที่พืช จะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตรงตามความต้องการและวัตถุ ประสงค์ที่ตั้งไว้ได้นั้น ควรมีการปฏิบัติดูแลรักษาเอาใจใส่หลัง การปลูกพืชอยู่เสมอ	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียน พุดคุย ทั่วๆไปเพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงนำเข้าสู่เนื้อหา			
1. บอกความสำคัญ ของขั้นตอนและวิธี การปฏิบัติดูแลรักษา พืชหลังการปลูกได้ ถูกต้อง	ความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืช หลังการปลูก เป็นวิธีการที่จะทำให้พืชที่เราปลูกนั้นสามารถ เจริญงอกงามเติบโตได้ดี ส่งผลให้ผลผลิตนั้นย่อมติดตามไปด้วย	ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคย ปฏิบัติมาในเรื่องขั้นตอนและ วิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืช หลังการปลูก	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบ คำถามเรื่องขั้นตอนและ วิธีการปฏิบัติดูแลรักษา พืชหลังการปลูก		- หลังการสอน ผู้เรียนตอบ และวิธีการ ปฏิบัติดูแล รักษาพืชหลัง การปลูกผู้ เรียนสามารถ ตอบคำถามได้ อย่างน้อย 3-4 คน
2. บอกขั้นตอนและ วิธีการปฏิบัติดูแล รักษาพืชหลังการ ปลูกได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก 1. การรดน้ำให้น้ำ หลังทำการปลูกพืชไปแล้ว ควรรดน้ำ หรือให้น้ำพืชทันที โดยการรดให้ชุ่มแต่ไม่ควรรดให้แฉะ ทั้งนี้ เพราะน้ำเป็นตัวทำลายธาตุอาหารในดิน ดินเสียอาหารและ ธาตุอาหารต่างๆ ในพืชก็ยังไม่เป็นตัวรักษาความชื้นของ	- ผู้สอนอธิบายวิธีการปฏิบัติ ดูแลรักษาพืชหลังการปลูกเพิ่ม เติมในส่วนที่ขาดพร้อมยก ตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงขั้นตอนและ วิธีการปฏิบัติดูแลรักษา พืชหลังการปลูก	- รูปภาพเรื่องขั้น ตอนและวิธีการ ปฏิบัติดูแลรักษาพืช หลังการปลูก	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	ต้นพืชอีกด้วย การรดน้ำไม่ควรรดจนแฉะจัด ควรรดในเวลาเช้าหรือเย็นเท่านั้น 2. การให้ปุ๋ยพืชแต่ละชนิดแต่ละประเภทมีความต้องการปุ๋ยไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ดินที่ปลูกด้วย การให้ปุ๋ยมีอยู่ด้วยกัน 2 ระยะ คือ 2.1 ใ้รองพื้น คือใ้ใส่เมื่อเวลาเตรียมดินหรือรอกันหลุมก่อนปลูกพืช ควรเป็นพวกปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เพื่อปรับปรุงดินใ้ใ้โปร่ง ร่วนซุย ช่วยใ้ดินพืชที่ปลูกตั้งตัวใ้เร็วและทั้งยังช่วยใ้ดินอุ้มน้ำรักษาความชื้นใ้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชด้วย 2.2 การใ้ปุ๋ยบำรุง มักจะใ้ใ้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ โดยการใ้สั้่นต้องคำนึงถึงชนิดของดิน ชนิดและประเภทของพืชด้วย การใ้ปุ๋ยเพื่อบำรุงนั้นจะใ้สั้เมื่อทำการปลูกพืชไปใ้แล้วระยะเวลาหนึ่ง รอใ้พืชสามารถตั้งตัวใ้ได้เสียก่อน 3. การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช พืชที่ทำการปลูกนั้นเมื่อเราปลูกไปใ้แล้วจะพบว่ามื้ศัตรูรบกวนมากมายหลายชนิดขึ้นอยู่กั้กับสภาพแวดล้อม และชนิดของพืช ดังนั้นผู้ปลูกควรดูแลต้นพืชที่ปลูกอยู่เสมอ เพื่อหาทางป้องกันและกำจัดที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ เช่น ศัตรูบางพวกสามารถหาทางป้องกันได้กั้ควรหาทางป้องกัน ส่วนศัตรูบางจำพวกที่พบว่าเข้าทำลายต้น	- ผู้สอนใ้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายถึงวิธีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชหลังการปลูก			

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	พืชแล้ว และมีแนวโน้มการทำลายมากขึ้น ควรหาวิธีกำจัดให้เร็วเพื่อป้องกันการเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับต้นพืช โดยอาจใช้สารเคมีหรือสารสังเคราะห์ธรรมชาติแล้วแต่ความเหมาะสม ทั้งนี้จะรวมไปถึงวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมต้นพืชด้วย ควรทำการดายหรือถากกำจัดออก เพื่อไม่ให้วัชพืชรบกวนไปแย่งอาหารในดินของต้นพืชที่เราปลูก เพราะจะทำให้พืชไม่เจริญเติบโตและแกรน				

ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ปฏิบัติงานเลี้ยงเป็ด จำนวน 10 - 20 คน

สถานที่

อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบ้านวัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู

เวลา

45 - 60 นาที

วัตถุประสงค์หลัก

1. บอกความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ดได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ดได้

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อบุคคลสามารถ สามารถ	บทนำ เปิดเป็นสัปดาห์หนึ่งที่มีคนนิยมเลี้ยงกันแพร่หลาย ทำ การเลี้ยงได้กับทุกบ้านทุกครัวเรือน เป็ดถือเป็นแหล่งอาหารที่ เพิ่มอาหารจำพวกโปรตีนให้แก่มนุษย์ ซึ่งอาหารจำพวกโปรตีน มีประโยชน์ในด้านช่วยเสริมสร้างร่างกายมนุษย์ให้แข็งแรง สามารถต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บได้ และมีศักยภาพที่จะเลี้ยง เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัวผู้เลี้ยงได้ ดังนั้น การเลี้ยง เป็ดเพื่อที่จะให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยง ได้นั้น ต้องรู้ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องด้วย	ขั้นนำ - ผู้สอนทบทวนผู้เรียนพูดคุย ไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยแล้ว จึงนำเข้าสู่นเนื้อหา			
1. บอกความสำคัญ ของขั้นตอนและวิธี การเลี้ยงเป็ดได้ถูก ต้อง	ความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด เป็นการ ปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดเพื่อทำให้เป็ดที่เลี้ยงนั้นเจริญ เติบโตสามารถให้ผลผลิตได้ตรงตามวัตถุประสงค์และความ ต้องการของผู้เลี้ยงและผู้บริโภค ตลาดมีความต้องการ ซึ่งขึ้น ตอนและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องย่อมส่งผลให้ผู้เลี้ยงประสบความสำเร็จ สามารถทำเงิน	ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคย ปฏิบัติผ่านมาหรือที่เคยเห็น มาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการ เลี้ยงเป็ด - ผู้สอนอธิบายความสำคัญ เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อม ยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบ คำถามเรื่องขั้นตอนและ วิธีการเลี้ยงเป็ด		- หลังการสอน ผู้เรียนตอบ และวิธีการ เลี้ยงเป็ดผู้ เรียนสามารถ ตอบคำถามได้ อย่างน้อย 3-4 คน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ดได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด 1. โรงเรือนหรือเล้า การเลี้ยงเป็ดประชากรแรกที่สุดที่ต้อจะมีคือเล้าเปิดเพื่อให้เป็ดใช้สำหรับเป็นต้นอน เล้าควรมีหลังคา กันแดดฝนได้ เล้าเปิดสามารถทำเองแบบต่าง ๆ ด้วยวัสดุที่พอหาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ แฝกและจาก ความเป็นที่ใส่ น้ำที่สะอาด ให้เป็ดกินอยู่ใกล้โรงเรือนหรือเล้าด้วย พื้นที่ควรสะอาด ไม่น้ำขัง โรงเรือนควรอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ถ้ามีแหล่งน้ำหรือสร้างอ่างน้ำไว้บริเวณใกล้เคียงได้ก็จะเป็นการดีไว้สำหรับเป็ดลงเล่นน้ำตามนิสัยของเป็ด เพราะเป็ดได้ว่ายน้ำ ออกกำลังกายสามารถกินอาหาร ได้มาก ทำให้การเจริญเติบโตและเร็วขึ้น และควรมีรั้ว ให้อยู่ร่มมีดกในเล้าด้วย 2. การเลือกพันธุ์ เป็นการคัดเลือกเป็ดที่จะทำการเลี้ยง ซึ่งสามารถเลือกได้ตามความต้องการของผู้เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นเป็ดเนื้อหรือเป็ดไข่ การคัดเลือกควรเลือกเป็ดที่มีลักษณะรูปร่างสมบูรณ์ แข็งแรง ให้อายุให้ลูกมาก เลี้ยงง่าย โตเร็ว เลี้ยงลูกเก่ง น้ำหนักตัวมาก มีความต้านทานต่อโรคสูง เป็นต้น	- ผู้สอนอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ดเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คนอภิปรายถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด	- ให้ผู้เรียน 3-4 คนอภิปรายขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงเป็ด	- รูปภาพโรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงเป็ด - ตารางระยะเวลาการหยอดทำวัคซีนแต่ละชนิด	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	3. การให้อาหาร การให้อาหารเปิดควรคำนึงถึงอายุของเปิดด้วย เช่น ลูกเปิดหรือเปิดเล็กควรให้อาหารเป็นเม็ดที่มีขนาดเล็ก ๆ และให้บ่อย ๆ วันละประมาณ 4-5 ครั้ง ส่วนเปิดโตเป็นเปิดหนุ่มเปิดสาวแล้วก็สามารถที่จะให้อาหารทั่วไปได้ตามความเหมาะสม และควรมีผักสด หั่นสดหรือผักดองให้เปิดกินจะช่วยลดต้นทุนในการซื้ออาหารได้และควรมีน้ำสะอาดให้เปิดกินได้ตลอดเวลา 4. การป้องกันโรค โรคที่สำคัญในเปิด ได้แก่ โรคอหิวาต์และโรคกาฬโรคเปิด (คักพืด) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำวัคซีนป้องกันโรคทั้งสองนี้ เพื่อลดการสูญเสีย โดยการทำวัคซีนควรปฏิบัติหรือทำการหยอดวัคซีนตามอายุและระยะเวลาที่กำหนดให้ถูกต้องและสม่ำเสมอด้วย				

ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ปฏิบัติงานเรื่อรัง จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนดู
เวลา	45 -60 นาที

วัตถุประสงค์หลัก

1. บอกความสำคัญของขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ได้
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสนทนารู้ว่าสามารถ	บทนำ ไก่อเป็นสัตว์เลี้ยงที่สามารถทำการเลี้ยงได้กันทุกบ้าน โดยไม่ต้องเลี้ยงลูกดูกลา อีกทั้งไก่อยังเป็นแหล่งอาหารเพิ่มโปรตีนที่มีคุณค่ามีประโยชน์ ช่วยเสริมสร้างร่างกายมนุษย์ให้แข็งแรงและสามารถเพิ่มพูนรายได้ให้กับผู้เลี้ยงหากเลี้ยงไว้จนเหลือกินแล้วก็สามารถนำไปขายเพิ่มรายได้อีกด้วย ความสำคัญของผู้เลี้ยงและวิธีการเลี้ยง เป็นการปฏิบัติที่จะทำให้การเลี้ยงไก่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ตรงตามความต้องการของผู้เลี้ยง ซึ่งผู้เลี้ยงและวิธีการปฏิบัติที่ดีและถูกต้องนั้นนักทำกับว่าประสบความสำเร็จแล้วครั้งหนึ่ง	ขั้นนำ - ผู้สอนทักทายผู้เรียน พูดคุยทั่วๆไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยแล้วจึงนำเข้าผู้เรียนหา ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคยปฏิบัติผ่านมารู้หรือที่เคยเห็นมาเกี่ยวกับเรื่องขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ - ผู้สอนอธิบายความสำคัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนอธิบายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่เพิ่มเติมในส่วนที่ขาดพร้อมยกตัวอย่างประกอบ	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเรื่องขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่		- หลังการสอนเรื่องขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างน้อย 3-4 คน
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่ 1. โรงเรือนต้องมีโรงเรือนหรือเล้าให้ไก่กินนม มีหลังคา กันแดดกันฝนได้ เล้าไก่สามารถทำแบบง่าย ๆ ได้เอง โดยใช้วัสดุที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ แฝก และจาก เป็นต้น		- ให้ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงไก่	- รูปภาพโรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่	

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่ดอนไม่ชันและควรอยู่ห่างจากตัวบ้านพอสมควร เพื่อป้องกันพวกไร เเกที่จะรบกวนคนบนบ้าน พื้นที่อาจปลูกด้วยกล้วยหรือขี้เถ้าหรือฟางแห้งหนาประมาณ 4 ซม. ส่วนความกว้างและความยาวของเส้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับจำนวน เเกที่เส้และควรมีที่ใส่ นำใส่อาหารให้ เเกกิน มีรัง เเกสำหรับ เเกและกักเเก มีม่านกันฝนสาด มีคอนนอนสำหรับ เเก เป็นต้น 2. พันธุ์ เเกที่ดี ควรมีการคัดเลือกพันธุ์ เเกที่มีทำการเส้ียง เช่น ควรมีลักษณะรูปร่างสมบูรณ์แข็งแรงให้ เเกมาก น้ำหนักตัวมาก เส้ียงลูกเเก และเจริญเติบโตดี ด้านทานต่อโรค และเส้ียงง่าย เป็นต้น 3. การให้อาหาร เเกหรือสัตว์อื่นก็เช่นเดียวกับคน ต้องกินอาหารทุกวันและต้องกินอาหารให้พอเพียงจึงจะโตเร็วและให้ผลผลิตสูง ควรมีการให้อาหารกินอย่างสม่ำเสมอ ไม่ให้ปล่อยให้อาหารกินเอง หรือให้กินอด ๆ อยาก ๆ เพราะนอกจากเเกจะเครียดและไม่โตแล้ว ยังทำให้ เเกเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่ายด้วย	-ผู้สอน ให้ผู้เรียนอภิปรายถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเส้ียงเเก			

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	4. การป้องกันและรักษาโรคไข้ ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงไก่ คือ โรคและพยาธิภายในต่าง ๆ ซึ่งวิธีการป้องกันและควบคุมที่ดีที่สุด คือ การสุขาภิบาลที่ดี เป็นต้นว่าการสร้างเล้าให้มียาฆ่าพยาธิสัตว์ การดูแลทำความสะอาดเล้าให้อยู่เสมอ การให้น้ำที่สะอาดแก่ไก่กินตลอดเวลา การให้อาหารที่ดี เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือการหยอดน้ำวัคซีน ซึ่งจะเป็นการสร้างความต้านทานโรคให้กับไก่ การทำวัคซีนควรทำให้กับไก่ตั้งแต่อายุน้อย ๆ และทำตามตารางที่กำหนด สำหรับวัคซีนชนิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ			- ตารางระยะเวลาการหยอดน้ำวัคซีนแต่ละชนิด - รูปภาพวิธีการหยอดน้ำวัคซีนแต่ละวิธี	

หลักการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ป่วจิตเภทเรื้อรัง จำนวน 10 - 20 คน
สถานที่	อาคารที่ทำการงานเกษตรกรรมบำบัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนด้อย
เวลา	45 – 60 นาที
วัตถุประสงค์หลัก	

1. บอกความหมายของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. บอกความสำคัญของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. บอกประโยชน์ของการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
เมื่อจบการสอนผู้ป่วยสามารถ	บทนำ ปลาเป็นแหล่งอาหาร โปรตีนเสริมให้กับมนุษย์ที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง ในสมัยก่อนปลานั้นมีอยู่ในแม่น้ำลำคลองทุกหนทุกแห่ง มนุษย์สามารถจับมารับประทานบริโภคได้ง่าย แต่ในปัจจุบันนั้นแม่น้ำลำคลองเกิดการเน่าเสีย เนื่องจากการทำงานของมนุษย์ ทั้งขยะ สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ สารเคมีจากโรงงาน ลงสู่แม่น้ำลำคลอง ห้วยหนอง บึง จึงทำให้น้ำเกิดการเน่าเสีย ปลาไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ ที่อยู่อาศัยที่เป็นที่สะสมของสารพิษต่าง ๆ ซึ่งไม่ปลอดภัยสำหรับการนำมาบริโภค จึงทำให้ในปัจจุบันนี้คนหันมาทำการเลี้ยงปลากินมากขึ้น การเลี้ยงปลาที่มีขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องนั้น สามารถทำให้ผู้เลี้ยงประสบความสำเร็จได้ ความสำคัญของการขึ้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา เป็นวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาเพื่อให้ปลาที่ทำการเลี้ยงสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตรงตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยงและผู้บริโภค ดังนั้นขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องย่อมเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการเลี้ยงปลา	บทนำ - ผู้สอนทักทาย พูดคุยผู้เรียนทั่วไปเพื่อสร้างความคุ้นเคย แล้วจึงนำเข้าสู่เนื้อหา			
1. สามารถบอกความสำคัญของการขึ้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลาได้ถูกต้อง		ขั้นเนื้อหา - ผู้สอนซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคยปฏิบัติผ่านมาหรือเคยเห็นมาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา	- ให้ผู้เรียน 3-4 คน ตอบคำถามเรื่องขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา	- รูปภาพประเภทและชนิดของปลาที่จะทำการเลี้ยง	- หลังการสอนเรื่องขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา ผู้เรียนสามารถ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและกิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
2. บอกวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลาได้ถูกต้อง	ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา 1. การเตรียมบ่อ นับได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการเลี้ยงปลา การเตรียมบ่อถ้าเป็นบ่อเดิมหรือบ่อเก่า ควรทำการสูบน้ำออกให้หมด กำจัดวัชพืชและศัตรูของปลาที่จะทำการเลี้ยงออก เช่น พวกงูต่าง ๆ และโรคด้วยปูนขาวเพื่อฆ่าเชื้อโรคและปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินรอบบ่อ ปล่อยบ่อตากแสงแดดทิ้งไว้ประมาณ 3-4 สัปดาห์ แล้วจึงสูบน้ำเข้าส่วนที่เป็นบ่อชุดใหม่หลังจากเสร็จจากรอยด้วยปูนขาว ปล่อยตากแสงแดดทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ แล้วจึงค่อยสูบน้ำเข้าขนาดของบ่อแล้วแต่ความเหมาะสม 2. การเตรียมพันธุ์ปลา ปลาที่จะเลี้ยงมีอยู่ด้วยกันสองประเภท คือ ปลาถิ่นพื้น เช่น พวกปลานิล ปลาไน ปลาตะเพียน ฯลฯ กับปลาประเภทกินเนื้อหรือกินสัตว์ เช่น จำพวกปลาฉลาม ปลาช่อน ฯลฯ ดังนั้นผู้เลี้ยงควรเลือกประเภทเลี้ยงตามความเหมาะสมและความต้องการ การปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อไม่ควรปล่อยให้มีจำนวนมากเกินไป เพราะปลาจะแน่นบ่อทำให้การเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร	- ผู้สอนอธิบายความสำคัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ - ผู้สอนอธิบายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา - ผู้สอนให้ผู้เรียน 3-4 คนอภิปรายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา	- ผู้เรียน 3-4 คน อภิปรายวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงปลา		ตอบคำถามได้อย่างน้อย 3-4 คน

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	3. การให้อาหาร วิธีการให้อาหารสำหรับปลาที่ทำการเลี้ยงนั้น ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับประเภทของปลาที่เลี้ยงด้วย เช่น ปลากินเนื้อควรให้อาหารสำหรับปลากินเนื้อจะเป็นอาหารสำเร็จหรืออาหารสดก็ได้ ส่วนปลากินพืชเช่นก้นกวดก็จะให้อาหารประเภทกินพืช จะเป็นอาหารสำเร็จหรืออาหารสดก็ได้ การให้อาหารปลาในแต่ละครั้งนั้นผู้เลี้ยงควรสังเกตด้วยว่าปลากินเพียงพอหรือไม่ โดยการหว่านให้แล้วสังเกตว่าปลากิน เหลือมีเศษอาหารลอยอยู่น้ำหรือไม่ ถ้ามีเศษที่จจะลด ปริมาณการให้อาหารลง แต่ถ้าหว่านอาหารลงไปแล้วสักพัก อาหารหมดแสดงว่าอาหารที่ให้นั้นมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอ สำหรับปลาที่เลี้ยง ควรเพิ่มปริมาณการให้อาหารอีก ข้อควรระวังในการให้อาหารไม่ควรให้อาหารในปริมาณมากเกินไป นอก อาหารเหลือ ซึ่งอาหารที่เหลือนั้นจะทำให้เน่าเสียได้ง่าย นอกจากนั้นควรให้อาหารเสริมธรรมชาติด้วย เช่น พวกปลวก หนอนหรือแมลงต่าง ๆ โดยอาจจะติดตั้งไฟเพื่อล่อแมลงใน บ่อที่ทำการเลี้ยง และการให้เศษผักผลไม้ที่เหลือจากการ บริโภคหรือที่เหลือจากแปลงปลูกพืช การใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ย หมักลงในบ่อเลี้ยงเพื่อให้เกิดแหล่งตอนเป็นอาหารสำหรับปลา เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเสริมอาหารให้กับปลาที่เลี้ยง				

วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อหา	วิธีการสอนและ กิจกรรมผู้สอน	กิจกรรมผู้ฟัง/ ผู้เรียน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	4. การป้องกันการเกิดโรค การเลี้ยงปลา ปัญหาเรื่องปลาเป็นโรคมักจะไม่ค่อยพบจะมีบ้างก็เพียงแต่พวกพยาธิภายนอก แต่ก็สามารถป้องกันได้โดยการก่อนปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อ ควรนำปลามาทำการฆ่าเชื้อเสียก่อน โดยการนำมาปล่อยในน้ำที่ผสมน้ำยาฟอรัลินเสียก่อน (อัตราใช้น้ำยาฟอรัลิน 6-12 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร) แล้วจึงค่อยนำไปลงปล่อยในบ่อเลี้ยง 5. การจับปลา เมื่อเลี้ยงได้ประมาณ 6-10 เดือน ก็สามารถที่จะจับปลาเพื่อนำมาบริโภคหรือส่งขายตลาดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดประเภทการเลี้ยงและความต้องการของผู้บริโภคว่าควรจับปลาที่มีอายุและขนาดเท่าใด				

แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยจิตเภทเรื้อรังที่เข้าร่วมกิจกรรมฝึกสอนทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพ

เรื่อง การให้ความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพดอนตู๋ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

1 ชื่อ.....สกุล.....

2 อายุ.....ปี

3 สถานภาพสมรส

โสด

คู่

หม้าย

หย่า, ร้าง

แยกกันอยู่

4 การศึกษา

ไม่ได้เรียน

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ปริญญาตรี

5 อาชีพ

รับราชการ

รัฐวิสาหกิจ

เกษตรกรกรรม

ค้าขาย

รับจ้าง

ทำงานบ้าน

ว่างงาน

อื่นๆ(ระบุ.....)

- 6 จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษา .....ครั้ง
- 7 จำนวนวันที่อยู่ในโรงพยาบาล.....วัน(ครั้งสุดท้ายนับจากวันที่มาอยู่รักษาจนถึงวันที่
ตอบแบบสอบถาม)
- 8 ท่านเคยเข้ารับการฝึกสอนอาชีพบำบัดหรือไม่
- เคย
- ไม่เคย
- 9 ท่านเคยทำการเกษตรมาก่อนหรือไม่
- เคย
- ไม่เคย
- 10 ระดับสมรรถภาพผู้ป่วย (ประเมินตามแบบประเมินสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภท กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข ประเมินโดยเจ้าหน้าที่)
- ระดับที่ 1
- ระดับที่ 2
- ระดับที่ 3

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ทดสอบความรู้การทำการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง
คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (ข้อละ 1 คะแนน)

1. ข้อใดเป็นการทำการเกษตรกรรม
  - ก. การปลูกผัก , เลี้ยงเป็ด , เลี้ยงไก่
  - ข. การกวาดบ้าน , ญบ้าน
  - ค. การพื้ดงกระดาด
  - ง. การทอเสื่อ
2. ข้อใดเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
  - ก. การปลูกข้าวเพียงอย่างเดียวในพื้นที่นา
  - ข. การทำการเกษตรหลายอย่างในพื้นที่แปลงเดียวกัน
  - ค. การเลี้ยงเป็ดเพียงอย่างเดียว
  - ง. การปลูกมะม่วงเพียงอย่างเดียวในพื้นที่แปลงปลูก
3. ข้อใดเป็นการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
  - ก. การทำนาปลูกข้าวพื้นที่มากๆ เพื่อไว้ขาย
  - ข. การปลูกมะม่วงพื้นที่มากๆ เพื่อไว้ขาย
  - ค. การปลูกผัก เลี้ยงเป็ดไก่ ไว้กินในครัวเรือนมี เหลือค่อยไว้ขาย
  - ง. การปลูกผักพื้นที่มากๆ เพื่อเก็บไว้ขาย
4. ข้อใดเป็นการเตรียมพื้นที่แปลงก่อนปลูกพืชขั้นตอนแรก
  - ก. การขุดพรวนดิน เก็บเศษไม้ คอไม้ และวัชพืชออกจากพื้นที่แปลงปลูก
  - ข. การหว่านปุ๋ยลงไปบนพื้นที่แปลงปลูก
  - ค. การรดน้ำพื้นที่แปลงปลูกให้ชุ่ม
  - ง. การหว่านเมล็ดลงปลูกเลย
5. การขุดพรวนพลิกกลับชั้นดินตากแสงแดดเพื่อฆ่าเชื้อโรคและไข่แมลงศัตรูพืชควรตากนานเท่าใด
  - ก. ประมาณ 3 วัน
  - ข. ประมาณ 5 วัน
  - ค. ประมาณ 1 สัปดาห์
  - ง. ประมาณ 3 – 4 สัปดาห์

6. ข้อใดจัดเป็นพืชจำพวกไม้ผล
  - ก. มะม่วง
  - ข. พริก
  - ค. แตงกวา
  - ง. กระเทียม
7. ข้อใดเป็นวิธีการขุดหลุมเตรียมปลูกไม้ผลที่ถูกต้อง
  - ก. ควรขุดหลุมให้มีขนาดกว้าง 50 ซม. ยาว 50 ซม. และลึก 50 ซม. เป็นอย่างน้อย
  - ข. ขุดหลุมให้มีขนาดพอที่จะนำต้นไม้ผลลงปลูกได้
  - ค. ขุดให้มีขนาดเท่าไรก็ได้
  - ง. ไม่จำเป็นต้องขุดหลุม
8. ข้อใดเป็นการเตรียมหลุมก่อนปลูกไม้ผลที่ถูกต้อง
  - ก. รองก้นหลุมที่ขุดไว้ด้วยท่อนไม้
  - ข. รองก้นหลุมที่ขุดไว้ด้วยดินผสมปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอก
  - ค. รองก้นหลุมที่ขุดไว้ด้วยก้อนหิน
  - ง. รองก้นหลุมที่ขุดไว้ด้วยปูนซีเมนต์
9. ข้อใดเป็นการปลูกไม้ผลที่เพาะเลี้ยงกิ่งพันธุ์ดีในถุงพลาสติกดำลงแปลงปลูกที่ถูกต้อง
  - ก. ควรแกะหรือฉีกถุงพลาสติกดำออกแล้วค่อยนำลงปลูกในหลุมที่เตรียมไว้
  - ข. นำลงปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ทั้งถุงพลาสติกดำ
  - ค. ใช้มือถอนต้นกิ่งพันธุ์ดีออกจากถุงพลาสติกดำแล้วนำไปปลูกในหลุมที่เตรียมไว้
  - ง. หักเอาเฉพาะยอดนำไปปลูกในหลุมที่เตรียมไว้
10. ข้อใดจัดเป็นพืชจำพวกพืชผัก
  - ก. มะนาว
  - ข. แตงกวา
  - ค. กถั่ว
  - ง. มะขาม

11. การปลูกพืชผักส่วนมากมักนิยมใช้วิธีการปลูกแบบใด

- ก. การเพาะเมล็ด
- ข. การใช้ยอดปลูก
- ค. การใช้ลำต้นปลูก
- ง. การใช้รากปลูก

12. ข้อใดเป็นการปลูกพืชผักแซมในแปลงปลูกไม้ผลที่ถูกต้อง

- ก. การปลูกมะนาวระหว่างแถวแปลงปลูกมะม่วง
- ข. การปลูกมะเขือระหว่างแถวแปลงปลูกขุ่น
- ค. การปลูกฝรั่งระหว่างแถวแปลงปลูกมะขาม
- ง. การปลูกไผ่ระหว่างแถวแปลงปลูกกระเทียม

13. การปลูกพืชแซมคือข้อใด

- ก. การปลูกพืชอายุเก็บเกี่ยวสั้นระหว่างแถวพืชหลัก
- ข. การปลูกมะนาวให้เต็มพื้นที่แปลงปลูก
- ค. การปลูกแตงกวาให้เต็มพื้นที่แปลงปลูก
- ง. การปลูกฝรั่งให้เต็มพื้นที่แปลงปลูก

14. ข้อใดเป็นการปฏิบัติหลังการปลูกพืชเสร็จเรียบร้อยแล้ว

- ก. ควรทำการรดน้ำให้ชุ่ม
- ข. ควรใส่ปุ๋ยเลย
- ค. ควรพ่นยาแมลงเลย
- ง. เมื่อปลูกเสร็จไม่ต้องทำอะไรเลย

15. ข้อใดเป็นปุ๋ยคอก

- ก. เศษใบไม้
- ข. เศษท่อนไม้
- ค. กาบมะพร้าว
- ง. จี๊ว จี๊ควาย

16. ข้อใดจัดเป็นปุ๋ยเคมี
- ก. จี๋ยไก่อ, จี๋ยควาย
  - ข. เศษขยะ
  - ค. เศษใบไม้แห้ง
  - ง. ปุ๋ยเป็นเม็ดที่มีขายตามร้านค้าในตลาด
17. ข้อใดเป็นการกำจัดวัชพืช
- ก. การถอน ดายหญ้าออกจากแปลงปลูกพืช
  - ข. การหว่านใส่ปุ๋ยแปลงปลูกพืช
  - ค. การรดน้ำแปลงปลูกพืช
  - ง. การพ่นยาฆ่าแมลง
18. ข้อใดเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อกินในครัวเรือน
- ก. ช้าง , ม้า
  - ข. หมา , แมว
  - ค. ปลา , เป็ด , ไก่
  - ง. งู , หนู
19. สิ่งสำคัญประการแรกในการเริ่มเลี้ยงเป็ดและเลี้ยงไก่คือ
- ก. ต้องมีเล้าเปิด เล้าไก่ ก่อน
  - ข. ต้องมีไข่เปิด ไข่ไก่ ก่อน
  - ค. ต้องมียาป้องกันโรคเปิด โรคไก่ ก่อน
  - ง. ต้องมีอาหารเปิด อาหารไก่ ก่อน
20. ข้อใดเป็นลักษณะพันธุ์เป็ดและพันธุ์ไก่ที่เราควรรนำมาเลี้ยง
- ก. เลี้ยงง่าย โตเร็ว
  - ข. เลี้ยงยาก โตช้า
  - ค. เป็นโรคง่าย
  - ง. ผอมโซเหงาซึม

21. ข้อใดเป็นอาการที่แสดงว่าเปิดไก่ที่เราเลี้ยงเป็นโรค
- ก. เปิดไก่ขาหัก
  - ข. เปิดไก่ตาบอด
  - ค. เปิดไก่หงา ซึม ไม่กินอาหาร
  - ง. เปิดไก่ปีกหัก
22. ข้อใดเป็นการป้องกันเปิดและไก่ที่เราเลี้ยงไว้ไม่ให้เกิดโรค
- ก. การทำหรือหยอดวัคซีน
  - ข. การตัดปลายปากเปิด , ไก่
  - ค. การตัดเล็บเปิด , ไก่
  - ง. การตัดปลายปีกเปิด , ไก่
23. การเลี้ยงเปิด และไก่ ถ้าอยากให้โตเร็วควรทำอย่างไร
- ก. ควรมีการให้อาหาร เปิด ไก่ กินอย่างสม่ำเสมอ
  - ข. การปล่อยให้เปิด ไก่ หากินเองตามธรรมชาติ
  - ค. การให้เปิด ไก่ กินเศษใบไม้แห้ง
  - ง. การให้เปิด ไก่ กินเศษก้อนหินกรวดเล็กๆ
24. การเตรียมบ่อเพื่อเลี้ยงปลาโรยปูนขาวเพื่ออะไร
- ก. ความสวยงามของบ่อเลี้ยงปลา
  - ข. ปรับสภาพดินและฆ่าเชื้อภายในบ่อเลี้ยงปลา
  - ค. เป็นอาหารปลา
  - ง. ให้รู้ขอบเขตของบ่อเลี้ยงปลา
25. ข้อใดถือเป็นการเลี้ยงปลาที่ถูกต้อง
- ก. ซื้อปลาจากตลาดมากิน
  - ข. นำลูกปลามาปล่อยลงในบ่อให้อาหารสม่ำเสมอ
  - ค. หาปลาจากลำคลองมาขาย
  - ง. เพื่อนบ้านนำปลามาให้กิน

แบบเกณฑ์ประเมินสมรรถภาพผู้ป่วยจิตเภท กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

1. ความคิดเห็นต่อผู้อื่นและสังคม

1. มีความหวาดระแวง กลัวคนมาทำร้าย
2. ยังมีความหวาดระแวง กลัวคนมาทำร้ายเป็นครั้งคราว
3. คิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. มีความต้องการเข้าสังคม
5. คิดช่วยเหลือผู้อื่นได้

2. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์

1. ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ เช่น โกรธ กลัว ไม่ยินดียินร้าย หรือแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสม
2. ยังมีความหงุดหงิด และแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสมเป็นครั้งคราว
3. พยายามควบคุมได้บ้าง เช่น รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ควบคุมอารมณ์ได้
5. แสดงอารมณ์เหมาะสม

3. ความสามารถในการสื่อสาร

1. ไม่พูดกับใครเลย ถาม – ไม่ตอบ
2. ถามคำ – ตอบคำ
3. ร่วมสนทนากับผู้อื่นเป็นครั้งคราว
4. ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้
5. ร่วมเสนอความเห็นให้คำแนะนำกับผู้อื่นได้

4. การแสดงออกทางวาจา

1. พูดจาก้าวร้าว ข่มขู่
2. พูดจาไม่ไพเราะ ไม่น่าฟัง
3. พูดจาไพเราะ
4. ใช้คำพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ
5. รู้จักทักทาย ถามทุกข์สุขของผู้อื่น และถูกกาลเทศะ

5. ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกทางท่าทาง

1. แยกตนเอง หรือก้าวร้าว ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
2. ทำตามความพอใจของตนเองอย่างไม่เหมาะสม
3. แสดงการรับรู้การทักทายจากผู้อื่น
4. ต้อนรับผู้ที่มาเยี่ยมเยียนได้
5. แสดงความยินดีอย่างเต็มที่

6. การแสดงออกทางท่าทาง

1. คู่มือ ท่าที่ไม่เป็นมิตร
2. ท่าที่ไม่เป็นมิตร
3. สบตาผู้อื่น ยิ้มแย้ม แจ่มใส
4. สุภาพ อ่อนโยน
5. สุภาพ อ่อนโยน และกระตือรือร้น

ความสามารถในการเข้าสังคม

1. ไม่ยอมให้ผู้อื่นเข้าไปใกล้
2. ไม่ยุ่งกับใคร
3. สนทนากับเฉพาะคนในครอบครัว / หรือในตึกผู้ป่วย
4. ร่วมงานบุญกุศล / เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
5. รู้จักมารยาทในสังคม

8. การรับประทานอาหาร

1. รับประทานอาหารเองไม่ได้
2. รับประทานอาหารเองได้ แต่ต้องคอยกระตุ้น
3. รับประทานอาหารเองได้ โดยไม่ต้องคอยกระตุ้น
4. จัดหาอาหารรับประทานเองได้ และเก็บล้างทำความสะอาดภาชนะ
5. จัดหาอาหารรับประทานเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นได้

9. การดูแลสุขอนามัยส่วนตัว

1. ดูแลสุขอนามัยส่วนตัวไม่ได้ เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน ไม่เปลี่ยนเสื้อผ้า
2. ต้องบอกให้ทำความสะอาด เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน เปลี่ยนเสื้อผ้า
3. สามารถดูแลความสะอาดตัวเองได้ เช่น อาบน้ำ แปรงฟัน เปลี่ยนเสื้อผ้า
4. สามารถซักเสื้อผ้าของตัวเองได้ และเก็บเข้าที่
5. สามารถดูแลสุขอนามัยของคนอื่นได้

10. การช่วยเหลืองานบ้าน / ตึกผู้ป่วย

1. ไม่ยอมทำอะไรเลย
2. รู้จักช่วยเหลืองานบ้านแต่ต้องคอยกระตุ้น
3. ช่วยเหลืองานบ้านได้ตามที่ได้รับมอบหมาย
4. รู้จักช่วยเหลืองานบ้าน และจัดข้าวของให้เป็นระเบียบ
5. จัดหา ดูแล บำรุงรักษาบ้านและของใช้ในบ้านได้

11. ความสามารถประกอบอาชีพ

1. ไม่สามารถในการประกอบอาชีพ
2. ประกอบอาชีพร่วมกับคนอื่นได้ แต่ต้องคอยดูแล
3. ประกอบอาชีพร่วมกับคนอื่นได้ แต่ไม่ต้องดูแล
4. ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้โดยลำพัง
5. ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้โดยลำพังและเลี้ยงดูผู้อื่นได้

12. ความสามารถในการเคลื่อนที่ภายในชุมชน / โรงพยาบาล

1. เดินเรื่อยเปื่อยไม่รู้จักทิศทาง
2. เดินไปมาในบ้านได้อย่างมีจุดหมาย
3. เดินทางไปสถานที่ใกล้ ๆ หรือคุ้นเคยได้
4. สามารถเดินทางไปในไหนก็ได้โดยอิสระอย่างมีจุดหมายด้วยตนเอง
5. สามารถบอกทิศทางแก่ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

การนับคะแนน

1. คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ หมายเลขหน้าคำตอบนั้น ๆ
2. หาค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมด หารด้วย 12

ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้

- ถ้า < 2.41 ผู้ป่วยระดับที่ 1
 $2.41 - 3.40$ ผู้ป่วยระดับที่ 2
 และ > 3.40 ผู้ป่วยระดับที่ 3

หมายเหตุ

- ระดับที่ 1 ผู้ป่วยอาการรุนแรงเป็นผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ รับผิดชอบความสงบของผู้อื่นหรือเป็นผู้ที่อยู่ตามลำพังไม่ยุ่งกับใคร
- ระดับที่ 2 ผู้ป่วยอาการทุเลาปานกลาง เป็นผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้บ้าง แต่ยังมีอาการทางจิตเหลืออยู่บ้าง
- ระดับที่ 3 ผู้ป่วยอาการทุเลามาก ผู้ป่วยพึ่งตนเองได้หรือประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ อาจช่วยเหลือผู้อื่นได้